

**ELŐFIZETÉS**

**BELYBEN:**  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

**VIDÉKEN:**  
Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

**HIRDETÉSEK:**  
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.  
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 337.

**KIADÓHIVATAL:**

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság  
József főherceg-ut. 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
**STAUBER JOZSEF.**

Kedd, február 27.

**Mai számunk főbb közleményei:**

- Vészercikk: Arad nem tanul.**
- A petroleum-rendelet elhalasztása.**
- Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár közgyűlése.**
- Szülésznek harcra.**
- A Vörös Kereszt egyesület közgyűlése.**
- Prielle Kornélia meghalt.**
- Kiírták az új választást.**
- Aktuális emberek.**
- A pletyka.**
- Barabás beszámolója elmarad.**
- Fejérváry Bécsben.**
- Üngylikos aradmegyei lelkész.**
- A hírlapelárásítás korlátozása.**
- A német császár eskütlakodalmá.**
- Tárcsa: Prielle Kornélia.** Irta: Alexander Bernát.
- Csarnok: A második bál.** Irta: Nyáry A. báró.

## Arad nem tanul.

Arad, február 26.

Aradon évek óta vajudik a közcélokat szolgáló vállalatoknak megváltási ügye. Se hossza, se vége nincs ezeknek a tárgyalásoknak, melyeknek aligha lesz eredménye. Annál érdekesebb a hír, mely most érkezik Bécsből. Bécs városa hosszasan harc és sok évi meddő tárgyalások után végre megállapodásra jutott a villamosági társulattal, melynek alapján a város közönségének joga leendő két évi előleges bejelentés után a vállalatot összes felszerelésével egyetemben városi ke-

zelésbe venni. Ezzel szemben a társulat nincs jogositva ezt a megváltást követelni. Ez a hír egy felette érdekes és tanulságos gazdasági politikának szüleménye. Ugyanis Bécs város polgármestere évek óta azon munkálkodik, hogy a közcélokat szolgáló vállalatokat a város kezelésébe kerítse. Ezen törekvésében nem ismer akadályt. Megadásra kényszerítette a gázgyárat, valóságos bojkott útján vitte a bécsi lóvasuttársaságot annyira, hogy az önként ajánlotta meg a megváltást. A villamosági társulattal pedig röviden bánt el: tűzrendészeti szabályok örve alatt egyenesen megakadályozta, hogy a társulat új fogyasztó feleket kapcsolhasson be hálózatába. Mit tudott egyebet tenni a villamosági társulat: beadta derekát s így három óriási vállalatnak lett tulajdonosa a város.

A bécsi példát nem hagyhatjuk szó nélkül, bár nem szívesen vesszük a mintaképet attól az embertől, aki vak szenvedélyvel és tajtékzó gyűlölettel van eltelve minden iránt, ami magyar. Ámde, amikor azt látjuk, hogy városunk milyen léha könnyelműséggel szolgáltatta ki magát a magánvállalatok kapzsiságának, akkor ilyen nagyszabású megváltások, mint a milyeneket Lueger vitt véghez, önkéntelenül arra a gondolatra vezetnek, hogy megjöjjön az ideje nálunk is már annak, hogy a város közönségét a magánvállalatok körmei közül megszabadítsuk. S mikor olyan nagy jelentőségű kérdésekről van szó, mint a mostani, félre teszünk minden hazafias fellángolást, s minden

fajgyűlöletet és keressük az igazságot, amelynek erejével a közönség és a város egyaránt jogaihoz jut. A szomszéd Temesvár már régen ellette Lueger ur titkát: megváltotta a lóvasutat, városi kezelésbe vette a gázgyárat, és a villanyvilágítási vállalatot. Legujabban pedig a temesvári sörgyár és az összes téglagyárak városi kézbe kerültek. Ennek a gazdasági politikának azután az az eredménye, hogy Temesvárott minden közcélt szolgáló vállalat fellendült, óriási hasznot hajt a városnak, s e mellett olcsó és pontosabb kiszolgálást biztosít a közönségnek. A város óriási hasznot húz vállalataiból, a közönség pedig szívesen támogatja azokat, mert tudja, hogy saját zsebére megy a dolog.

Aradváros e tekintetekben is szármalmas helyzetben van. Hosszu idővel ez előtt egész emberöltőkre adott kizárólagossági jogot a lóvasutnak, a gázgyárnak, a villamos társulattal és a vízvezetéknek. Természetes, hogy ezek a vállalatok kizárólagossági joguk tudatában olyan nagy bért sarcolnak a közönségtől, mint amilyen épen nekik tetszik. A szerződésekből csak a város van lekötvén, a vállalat ellenben félszáz esztendeig teheti azt, amit akar. A vállalatok mindenféle kedvezményben részesültek, ellenben a városnak méreg drágán kell megfizetni azt is, amit közcélok szolgálatára kap a vállalatoktól. Így azután vígan folyik a kizsákmányolás, hatósági engedély és ellenőrzés mellett. A közönség pedig tűr és szenved, mert tudja, hogy panaszaival

## Prielle Kornélia.

Irta: Alexander Bernát.

(A nagynevű esztétikus, a legjelesebb magyar műbíráló, Prielle Kornélia legutóbbi születésnapja alkalmából írta ezt a remek kis esszét.)

Ami egy két nagy színművészről olvasunk de inkább mese-számba vesszünk, íme most biztos valóság gyanánt tapasztaljuk: Prielle Kornélia kifogott az időn, éveinek terhét oly könnyen viseli, mintha nem érezné, művésze semmi esetre sem érzi. Csodálkozva olvassuk születése évfordulójának számát. Behetséges-e? Nem vagyunk járatosak ebben a statisztikában, de nekünk úgy rémlik, hogy Prielle Kornélia tekintetben ma páratlanul áll az egész világon. A híres Baumeister, kit Bécsben ünnepeltek, csak hetven éves. Prielle Kornéliát látván a színpadon, az a kedves, jóleső illúzió támadt, hogy a sors e kegyeltjének művészete az utolsó tíz-tizenöt évben egyáltalán nem változott. Mi neki öt-tíz esztendő?

A híres színészek és színésznők egyszerre szoktak eltűnni a színpadról. Lehetetlen rájuk nézve, hogy az első sorból a másodikba lépjenek, szerepkört sem igen cserélhetnek. Midőn Rossi néhány hónappal halála előtt Budapesten is játszott, művészetének csak romjait csodál-

hattuk, tiszta gyönyörűséget egyetlen egy jelenetében sem találhattunk. A hatalmas öreg nem tudott megválni művészetétől. Salvini aránylag korán hagyta el a színpadot, — mielőtt a közönség észrevehette volna fizikai eszköz hiányát. Mily drágán fizetik meg azt az intenzív életet, melyet művészetükben találnak! Kétszer halnak meg és a mi a halál rémségét annyira enyhíti, hogy nem érezzük, azt az ő első haláluktól a sorsnak meg kell tagadnia. Élő testtel és öntudattal halnak meg a színpad számára. És mily szomorúak a makacsabbak bucsufüllépései. Tapsolunk, éljent kiáltunk és irunk, de angyon szomorúak vagyunk. Az enyészet szörnyűsége leplezetlenül áll előttünk és a szándék meg kivétel, az emlékezet és valóság ellentéte még kínosabbá teszi a látványt. Egyetlen vigasztaló gondolatunk ilyenkor, hogy talán a bucsuzó nem érzi ezt az elmentét és leáldozó napjának utolsó sugaral legalább az ő szívét hevítik. Baronnól, ki 1729-ben halt meg, azt olvassuk, hogy még hetven éves korában és később is játszotta Corneille Cid-jében a fiatal Rodrigo szerepét. Letérdepelni még valahogy tudott Chimène elé, de főlemelkedni csak két szolgáló segítségével sikerült neki. Mily makacsul ragaszkodott művészetéhez! Egy ízben, midőn Rodrigo szerepében azt mondotta: *Ifjú vagyok ugyan, az igaz...* a közönség hangosan nevetett. Barón szembe szállt a közönség nevetésével megismételte

a verssort és oly gyönyörűen mondotta, hogy a közönség viharosan megtapsolta. De kinek szólt ez a taps? Nem a színművésznek, hanem az embernek, a bátor léleknek, mely az enyészettel, e mindnyájunk közös kérielhetetlen ellenségével szállott reménytelen küzdelemre.

Prielle Kornélia oly észrevétlenül siklott át mai szerepkörébe, hogy erejének semmi fogyatkozását, semmi hiányát nem érezzük. Ha tapsolunk Nagymamájának, senki sem könnyűrületből, kegyetből tapsol. Kinek fog eszébe jutni, hogy Prielle Kornélia öreg? Hát igazán öreg? No igen, öreg asszonyt, nagymamát játszik. De ez nem bizonyít semmit. Láttam én már fiatal leányt játszani e szerepet, aki öregebbnek látszott, mert nem tudta az öregséget játszani. Ne tessék hinni, hogy Prielle Kornéliát öregsége nagyon segíti az öregek ábrázolásában. Más az öregnek lenni és más az öregséget játszani. Prielle Kornélia csak nem tudja játszani a fiatalokat, de fiatalnak kell lennie, hogy így játszassa az öregeket. Közönségünk, nagyon jó közönség és nagyon szereti Prielle Kornéliát; de a színházban a legjobb közönség is csak pillanatokra jó, egyébként pedig követeli az illúziót és ha ez megtagadtatik tőle, nagyon kegyetlen tud lenni. Prielle Kornélia pedig teljes illúziót juttat neki, nem öreg korával, hanem művészete erejével és frissességével. Az ünneplés csak zavarja élvezetünket, mert

hiába keres orvoslást a városnál vagy a vállalatnál, mert a mostani állapot mellett a vállalatok zsarnoki fölényt gyakorolnak minden rendű ügyfeleik felett.

Mindez nagyon szomorú. De sokkal szomorubb az, hogy a torony alatt minderre ügyet sem vetnek. Évekkel ezelőtt például lejárt a gázgyárnak szerződése és a nehéz ezresekkel dotált főügyési hivatal egyszerűen elfelejtette ezt a körülményt a tanácsnak bejelenteni. A gázgyár ennek folytán tovább folytathatja kisedő játékait egy pár évtizeden keresztül, mert hát a főügyész ur feledékeny természetű uri ember volt. Ne tessék azt hinni, hogy ezen a példán okultak a városnál. Dehogy! 1907. évi február elsején lejárt a villamosági társulat kizárólagossági joga s ettől az időponttól kezdve bármely más vállalatnak joga nyílt világítási kábeleket lefektetni. Van e Aradon olyan ember, vagy van-e az országban olyan vállalkozó, aki erről eddig tudott volna? Avagy irtak-e pályázatot, felhívtak-e valakit ajánlattételre? Nem. Ellenben maga a társulat, látván a városi gazdálkodás szánalmas bányuságának újabb tanujelét: önmaga szállította le a fogyasztási díjtételeket. Ime, így gazdálkodnak Aradon, ahol nap-nap után fizetésfelemeléssel és munkaidő megrövidítéssel jutalmaznak a város és közönsége érdekeit olyannyira szíven viselő tisztviselőket.

Nálunk régóta vajudik a megváltás kérdése. A város a vállalatokkal macskagégér harcot játszik, mindenféle komolyság és méltóság nélkül. Hiányzik ezekben a tárgyalásokban az az erély, az a komolyság, melynek rettentő példáját Lueger működése tárja elénk. Mi csak szörmentén merünk diskurálni a vállalatokkal és egy léha fenyegetőzéstől annyira inába száll a bátorság a tisztelt tanácsnak, hogy siet jót tenni netalán hibáját, nehogy a vállalatok zsarnoki bosszút állhassanak. Itt van a legjobb példa. A város közönségétől automobil-omnibusz engedélyt kértek, mely által egy-kettőre meg lehetett volna törni a lóvasut fennhíjazó kevélységét. S mit tett a város? Elutasította a vállalkozót, mert — isten ments — még komoly dolog lett volna belőle. Azután meg elha-

tározta, hogy saját kezelésben létesít automobil-vállalatot. A helyett, hogy azonnal árajánlatokat kért volna és rapid gyorsasággal a lóvasut nyakára hozta volna a sokkalta kényelmesebb és sokkalta olcsóbb kocsikat: kiadta az ügyet a közlekedési bizottságnak, ami annyit jelent Aradon, hogy ez az életre való eszme örökre el van temetve. A lóvasutiak kacagnak egy nagyot a közgyűlés naivitásán és már most még bizonyosabbak abban, hogy engedélyük lejártáig senki sem fogja őket haborgatni, de sőt nincs kizárva az sem, hogy a város megint megfélemledik a szerződés lejártáról és örök időnkig a lóvasut fogja éktelelné tenni Arad utcáit.

Mindezek után csak egy kérdésünk van: meddig fog tartani ez a türhetetlen állapot? Messziről és közléről hoztunk fel példákat, körvonaloztunk módokat, melyek által a közvállalatok megváltását sikeresen keresztül lehet vinni. Mint több ízben, úgy most is aggódó sejtélemmel látjuk azt a célt tévesztett és ferde gazdasági politikát, melynek a város közönsége előbb-utóbb martalékul fog esni. Nem akarjuk ninni azt, hogy a város vezetőiben rosszakarat van, de igenis tudjuk azt, hogy amikor egy városi tisztviselő feledékenysége miatt újra évtizedekre kiszolgáltatják a közönséget a vállalatoknak: akkor meg kell rendülnie a közönség bizalmának és az adófizető polgárságnak indokoltá válnak azon súlyos aggodalmak, melyeket a város helytelen gazdasági politikáját már egy évtized óta kíséri. Emelkedjék a városi tanács a helyzet magaslatára. A helyett, hogy Drezdába rendeznének kéjkirándulásokat haszontalan adónemek behozatala céljából: tessék ellátogatni Temesvárra, tessék elmenni Bécsbe s ott alapos komolysággal tanulmányozni a tanács megváltási politikáját. S ha ez megvan, mi sem áll útjában annak, hogy Aradváros közönségét is a többi város példájára megszabadítsuk azoktól a koloncoktól, melyek elviselhetlen teherként nehezdednek a polgárság nyakára és zsebére.

## Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár közgyűlése.

(Beszámoló 1905-ről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár tegnap délelőtti tartotta meg rendes évi közgyűlését Urbán Iván igazgatósági elnök vezetése alatt. Aradvárosának ez a nagyarányú, virágzó pénztárat a lefolyt üzleti évet a kedvezőtlen gazdasági viszonyok dacára is számbavehető nyereséggel zárta le és ezzel is igazolta, hogy a legteljesebb mértékben rászolgált arra a bizalomra, amelyet a takarékpénztár és fiókintézetei a nagyközönség körében élveznek. A közgyűlés lefolyásáról az alábbi tudósítás számol be:

Urbán Iván a gyűlést megnyitván, közölte, hogy Zselénszki Róbert gróf intézeti elnök gyöngékedése miatt nem vezetheti a közgyűlést. Ezután üdvözölte a nagy számban megjelent részvényeseket és a jegyzőkönyv vezetésére Földes Soma főkönyvvezetőt, hitelesítésére pedig Bund Henrik, végvári Neuman Dániel és Verzár Márton részvényeseket kérte föl.

Ezután Heinrich Sándor vezérigazgató fölolvasta az igazgatóság jelentését, mely bevezető sorában igen melegen emlékezik meg kunágotai Vajda Lajos elhalálozásáról, aki az intézet alapításában is tevékeny részt vett s annak életbejuttatása óta 16 éven át az igazgatóság lelkes tagja volt.

Urbán Iván elnök, az igazgatósági jelentés pontjainak felolvasása után szintén kiemelt Vajda Lajos érdemeit s indítványozza, hogy a részvényesek egyetemét képviselő közgyűlés részvéte és fájdalomának jegyzőkönyvileg is adjon kifejezést. (Általános helyeslés.)

Heinrich Sándor áttérve az elmúlt év üzleti viszonyainak és eredményeinek ismertetésére a következőket jelenti: Az elmúlt évi közgyűléstől nyert felhatalmazás folytán az igazgatóság végleg szervezte és életbejuttatta a nagy-szent-miklósi fiókintézetet, mely előbb csak mint makói fiók-intézetünk kirendeltsége kezdte volt meg működését. Az intézetet az elmúlt évben sem érte említésre méltó veszteség. Sőt az áldatlan politikai és gazdasági vi-

elitereli figyelmünket az alkotástól. Nem is szerzünk vele nagy gyönyörűséget, hanem önzően saját magunknak. Mindnyájan örülünk, ha konstatáljuk, hogy az élet kegyetlensége egyszer nagy szünetet tartott. Mi is reménykedünk.

A százévesek életmódját mindenki lázas érdeklődéssel kutatja, hogy meglesse ennek a hosszú életnek a titkát. Mi a titka Prielle Kornélia örökifjú művészetének? Bizonyára testi lelki szervezetében rejlik, de ki tudja ennek rejtélyes betűit olvasni? Az eredményt látjuk, de a műhelybe, ahol az életörök játéka folyik, be nem tekinthetünk. Csak egy nagy szimptomatikus jelet konstatálhatunk. Jóleső harmónia ömlik el Prielle Kornélia egész művoltán. Művészetéből következtetve, e nő a legjobban egyensúlyozott lelkű egyike. Az egyensúly a kiváló emberi szervezetek ismertető jele. Többnyire nagy indulatok, heves hajlandóságok, erős egyoldalúságok emelik az embert masok fölé és ösztönzik alkotásokra, melyek a közepeszen főül állnak. De ez a nagy hűv emésztli is őket. Az egyensúly még nem biztosítja a kiválóságot, mert van kétféle egyensúly. A csékély erő egyensúlya tisztos közepszerűsége kárhoztatja az egyént. Alacsony fal kevés tudással és mesterséggel építhető úgy, hogy megállhasson. A nehézség ott kezdődik, ha magasra akarunk építeni. A nagy erő egyensúlya az a ritka áldás, mely hosszú élet mellett a kiválóságot biztosítja.

És itt egy nevezetes jelenségre akadunk.

A harmónikus egyéniségek néha csak lassan és keveset mutató, de biztosan fejlődnek. A harmónia iránt sokkal tompább az érzékünk, mint a nagy eruptív egyoldalúságok iránt. Csak nagyon jól érezzük magunkat a harmónikusok mellett, kiknek harmóniája minket is harmonizál, de nem érezzük azt a kényszert, hogy bámuljuk őket. Lassan nőnek, egyetemlegesen, összehangzóan. A nők között gyakoribbak, mint a férfiak sorában. Nem beszélnek csak művészekről. Ha egy öreg nő kellemes, akkor százszor kellemesebb, mint egy öreg férfi. A férfiu nál sokszor vagy az akarat erősebb, mint az értelem, vagy az értelem meghaladja az akaratot s az öntudatlan tapintatérzés többnyire gyöngén van kifejlődve. Azért hevesek, szölgletesek, erőszakosak, iszonyu erőfeszítésre képesek, de hamar kialvók. A színművészet terén is a Barokk ritkák, de a Prielle Kornéliához hasonlókra van példa, például Szatmáryné, Haizingerné.

Prielle Kornéliában egész pályája alatt magasztalták bájoságát, finom érzését, természetességét, egyszerűségét, főleg pedig mértékét. Ez a mérték volt tehetségének nagy szignuma. Mindent harmonizált. Mindent megnevesített. A hatvanas-hetvenes években a francia társadalmi dráma szerepeit játszotta, Guitier Margitot, A szifinet, Lady Tartuffe t, Raymonde ot Altonzaban, Corat a 47. cikkben. Mindig kitűnően beszélt, kitűnően megértette minden szerepét, de a nagy szenvedések ábrázolásában mégsem állott első helyen. Ösztönszerűleg stí-

lizálta a brutális szerepeket, nem valamely hamis művészi rendszer értelmében, hanem hogy lelkéhez hasonlóbbá tegye őket. Szilgigeti, aki jó direktor volt, meg sem értette meg egészen az ő tehetségét, a maga drámai szerepeinek szempontjából ítélte még őt. Prielle is kiálította a fejlődő színészet gyermekbetegségeit, szavalt, pózolt, de mindenben mégis graciózus, természetesebb volt és minden ferdesség könnyen lehullott róla. Nagyon nyújtotta és hangsúlyozta a szók utolsó szótágját, és minden kritikusa lelkiismeretesen észrevette, megróttta, de a közönség nem törődött vele. Kis egyéni sajátosság volt, nem modorosság. Soha sem volt igazán modoros. Ösztöne megóvta.

Színészek megtélelésében egy illuziótól nem bírnak megszabadulni, a színészi karaktert összetévesztjük az emberivel, a színészt olyan embernek tartjuk, a minőnek a művészi kifejezésére hangot talál magában. Ez persze általánosságban egészen ferde szempont. A hőszínész nem hős az életben, az intrikus nem gonosz, a komikus sokszor komoly, morózus ember. A színész épp úgy dolgozik fantáziájával, mint a drámaíró, az érzelmei, indulatok, karakterek elemelt megtalálja ugyan a maga lelkében, de azok egyszerű összetétele fantáziájának a dolga, melyet megfigyelés, tapasztalat nagyon segítőt munkájában. Mégis, a ki igazán ismeri az embert, nem könyvekből, nem frázisok útján, hanem ösztönszerűen, aki érti azt, mi rejlik a ezen pillantásában, a hangcsengésében, a mozdulatokban, az arcvonások-

szonyok dacára is minden egyes üzletágban tetemes emelkedésről és az elmúlt évinél magasabb nyereségről számolunk be. Január elsejétől kezdve kifizették részvényeseiknek az alapszabályok szerint járó 7.5% osztalékot. A betétek álladéka 1905. dec. 31-én 14.865,450 kor. 57 fill. A váltóeszámlatörlesztési üzlet álladéka december 31-én 9.260.663 kor. 28 fillér. A folyó számlái adások álladéka 1905. december 31-én 9.195.991 kor. 45 fill. A jelzálog kölcsönök álladéka 1905. december 31. 4.771,296 kor. 16 fill. A pénztár forgalma: pénzkészlet 1904. december 31-én 464,127 kor. 59 fill. Bevételeik 1905. évben 58.546,033 kor. 49 fill. Összesen 59,010,161 kor. 18 fill. Kifizetések 1905-ben 59,598,251 kor. 25 fill. Pénzkészlet 1905. december 31-én 411,909 k. 93 f.

Ezek után javaslathoz hozta az igazgatóság, hogy a 270.242 kor. 37 fillér nyeresémet következőleg használtassék fel: a) 5000 darab részvény után a 16. számú szelvény bevonására, ami már f. é. január 1-től kezdve tényleg megtörtént 150.000 k. b) a fennmaradó összegből 20% az igazgatóság tagjainak jutalékára 24.048 k. 46 f. c) a felügyelő-bizottság tiszteldíjára 8000 k., a fennmaradó 93.198 k. 91 f. pedig a tartalékalaphoz csatoltassék, mi által a tartalékalapunk 1,686.904 k. 83 fillérre fog emelkedni.

A felügyelő bizottság jelentésének fölolvastása után Szathmáry Gyula nyugalmazott alispán indítványára a közgyűlés első sorban a fölolvastott jelentéseket egyhangulag tudomásul vette s a szokásos felmentvényt megadta az igazgatóságnak, felügyelő-bizottságnak és főleg Heinrich Sándor vezérigazgatónak; valamint a központi és vidéki tisztviselői karnak, a közgyűlés elismerése jeléül, az elmúlt évben kifejtett tevékenységükért, jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki.

Heinrich Sándor vezérigazgató fölolvastása után a nyugdíjszabályzat módosítására vonatkozó pontokat, melyet a közgyűlés szintén egyhangulag fogadott el.

Az igazgatóság tagjai sorába, az eddigi tagokon kívül, az elhunyt Vajda Lajos helyébe a közgyűlés egyhangulag beválasztotta Fábrián László nyugalmazott főispánt, aki meleg szavakban köszönte meg a közgyűlés kitüntető bizalmát. A felügyelő-bizottság elnökévé szintén

ban, az nem a művész szerepeiből fog következtetni jellemére, de játékaiból mégis meg fogja magának konstruálni a művész lelkét. Bizonyos dolgokat nem lehet játszani; nem lehet játszani a gráciát; van graciózus, aki nem játszik graciózusan, de senki sem játszza a graciózust, aki nem az. Ugyanezt mondhatjuk az intelligenciáról. Prielle Kornéliát a maga egyéniségének művészi felhasználása és megjátszása teszi nagy művésznővé. Az ő egyéniségét szerette meg a közönség, játéka révén, és nem csalódik. Ilyen ez a művésznő, bájos, kedves, nemes, jó és okos. Nem tud nagy szenvedélyeket játszani? Igaz, de annál jobb rá nézve. És tudja a bájt, az okosságot, a szélsőséget, az értelmi és szívbéli felsőséget oly kitűnően ábrázolni, hogy érzésünk szerint itt a legmagasabb fokot érte el. És mert ő maga ilyen, azért maradt művésze is oly friss és ép. Minden tovaröppendő év csak ideálisabbá, kedvesebbé tette lelke összhangját. Nem ére ez annyit, mint más jelenség? Nem kell-e a szépet minden megnyilatkozásában megbecsülnünk? Nem köszönjük-e ennek az ő örök ifjúságát? De kívül vitatkozom én tulajdonképpen? Nem vagyunk-e mindnyájan egy véleményen a Prielle Kornélia ügyben? Az ő ünnepeiben az a legszebb, hogy egy szívvel-lélekkel ünnepejük, hogy mindenki ugyanazt mondja, hogy mindenki a másiknak a szájából kikapja a szót. És én magam sem sajnálom, hogy mindenki azt, a mit írtam, ugyis tudja.

egyhangulag Dálnoki-Nagy Lajos dr.-t, tagjaitvá: Dániel Endrét és Szathmáry Jánost, póttaggá Verzár Mártont választották meg.

Urbán Iván elnök a maga s a megválasztottak nevében köszönetet mondott a megválasztásért, mire a közgyűlés az elnök díjazése közben véget ért.

A közgyűlésen jelen voltak Urbán Iván elnöke alatt: Almay Olivér, Apor Gyula, Baross Zsigmond, Blaskovics Ernő, Breda Viktor gróf, Bund Henrik, Dálnoki Nagy Lajos dr., Dániel Endre, Domokos József, Fábrián László, Fábrián Lajos dr., Földes Soma, Friebeisz Miklós, Gellényi Ernő, Glück Károly, Hegedüs László, Heinrich Sándor, Kristófy János, Keresztes Gyula dr., Kövér Márton, Kövér Zsigmond, Komlóssy Sándor, Leopold Zsigmond, Maresch Gyula, Mezey Andor, Neuman Dániel, Náchnébel Ödön, Parecz Béla dr., Purgly Emil, Purgly János, Purgly László, ifj. Purgly János, Persa Péter, Pichler János, Salacz Gyula, Szathmáry Gyula, Szathmáry Mihály, Szathmáry János, Szalay Antal, Tolnai János dr., Urbán Iván, Urbán Péter, Várhelyi László, Várhelyi József, Vass Gusztáv, Wadowsky Gusztáv, Walder Gyula, Várhelyi Béla, Verzár Márton, Wallfisch Armin, Verzár István

## A petroleum-rendelet elhalasztása

(A belügyminiszter intézkedése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 26.

A kereskedőknek egy ismeretes sérelme ügyében ma orvoslás történt. Ez a sérelem az a belügyminiszteri rendelet volt, amelyet a petroleum és a robbanó folyadékok tartása ügyében adtak ki. A rendelet azért keltett jogos megütközést, mert a petroleumot, amely közhasználatu üzleti cikk, a robbanó folyadékok közé sorozta, s nemcsak azt írta elő, hogy a petroleumtartók robbanást gátló készülékekkel látandók el, de egyetlenegy készüléket engedélyezett erre a célra s annak így monopóliumot biztosít.

A rendelet ellen az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés fölterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, aki annak álláspontját magáévá tette s a fölirat értelmében megkereste a belügyminisztert.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara szintén föliratot intézett ezen rendelet ellen a kereskedelemügyi miniszterhez, a napokban pedig, mikor Arad város főkapitánya az életbe léptetési rendeletet kiadta a kereskedőknek, táviratilag fordult a miniszterhez a sérelem orvoslásáért.

A kereskedelemügyi miniszter megbízásából Sztéryi József államtitkár táviratilag tudatta a kamarával, hogy a miniszter egyidejűleg felkérte a belügyminisztert, hogy a jelezett körrendeletben foglalt rendelkezések az üzleti helyiségben elhelyezett finomított petroleum tartályaira ne alkalmazassanak, egyszersmind a körrendeletet módosítsa úgy, hogy az üzleti helyiséghez tartozó (kézi) raktárhelyiségben tartható tűzveszélyes petroleum, ugyancsak a finomított petroleum mennyisége a megengedett benzínmennyiséggel arányban legyen, továbbá, hogy az érdekelteknek az elrendelt intézkedések végrehajtására hosszabb határidő engedélyeztessék, illetve, hogy az életbe léptetésre kitűzött határidő kitolassék.

A fölterjesztésnek eredménye is lett. A belügyminiszter — amint az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés velünk táviratban közli, — ma bizonytalan időre elhalasztotta a petroleum tartókról kiadott sérelemes rendelet életbe léptetését. Ennélfogva egyelőre élesik annak a szükség, hogy az érdekelte kereskedők a rendeletben előírt tartályokat és biztosítási készüléket beszerezzék.

## Szülésznők harca.

(Véres merénylet Gájbán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 26.

Hatalmas revolver-durransás verte fel vasárnap hajnali három óra tájban Gáj éjjeli csendjét. Egy szenvedélytől elvakult leány, Morár Helén szülésznő, dühében rálőtt egy másik szülésznőre, aki az utóbbi időben veszélyes konkurrensé lett Morár Helénnek.

Az emberölési kísérletről alábbi tudósításunk szól:

Morár Helén szülésznő vasárnap a hajnali órákban hazafelé menet, konkurrensének Sztánka Julianna szülésznőnek lakása előtt három fiatalembert pillantott meg és hozzájuk csatlakozva, beszélgetésbe elegyedett velük. A fiatal emberek dévajkodni kezdtek a szülésznővel és a beszélgetés mind hangosabbá vált, úgy, hogy a szomszédos házak utcai szobáiban alvók is felébredtek a zajra. Sztánka Julianna szülésznő szintén meghallotta a lármát és kinyitván az ablakot, kiszólt a beszélgetőkhez.

— Gyalázat, hogy ilyenkor felverik az embert álmából. Maga is jobban tenné, ha hazamenne aludni, ahelyett, hogy itt az utcán csábitja a férfiakat, kiáltott Morár Helénre.

Morár Helén éktelen haragra lobbant a szítkezódásra.

— Vagyok olyan tisztességes, mint te! — kiabálta magából kikeelve, miközben az ablak elé lépett.

Szó szót követett. A két leány tajtékzó szájjal szidalmazta egymást. Morár Helén végre elvesztette türelmét és revolvert rántva, a következő pillanatban célzás nélkül Sztánka Julianna felé lőtt. A szerencsétlen leány éleset sikoltott s életveszélyes sérüléssel esett össze. A golyó balszeme felett hatolt a fejébe.

A merényletről a házbeliek nyomban értesítették az ügyeletes Berecz Ferenc alkapitányt, aki Brück Gyula dr. kerületi orvossal a tett színhelyére sietett és kihallgatta a súlyosan megsérült Sztánka Juliannát. A merénylő szülésznőt Berecz alkapitány rögtön letartóztatta és kihallgatása után a kir. törvényszék fogházába kísértette át.

Morár Helén azt vallotta, hogy tettét önvédelemből követte el. A merénylet áldozatát a megyei közkórházba szállították. Állapota súlyos.

## A Vörös Kereszt egyesület közgyűlése

(Gróf Breda Viktorné adomány.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 26.

Az országos Vörös Kereszt-egyesület aradi osztálya ma délután négy órakor tartotta évi rendes közgyűlését gróf Breda Viktorné és Institoris Kálmán polgármester elnöklése alatt.

Marosy Miklós, az egyesület titkára szép szavakban parentálta el Fényes Dezsőné, az egyesületnek múlt évben elhunyt agilis tagját, akinek érdemeit Institoris Kálmán elnök indítványára jegyzőkönyvbe iktatták.

Marosy titkár ezután bejelentette a közgyűlésnek, hogy gróf Breda Viktorné, az egyesület elnökneje újabb ezerkoronás adománnyal gyarapította az egyesület jótékony célokra szolgáló alapját, amely összeg kizárólag a helyi jótékonyág gyakorlására fordítandó. A közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a nemeslelkű grófnénak. Az adomány hovatallása iránt az egyesület választmánya fog határozni.

A tagok száma az elmúlt évben növekedett. Tagdíjakban 640 korona folyt be, amelyek negyven százalékát, 256 koronát az alapszabályok értelmében átutalták a Budapesten



székelő központhoz. Az Aradmegyei takarékpénztár 50, az Aradi első takarékpénztár pedig 40 koronát juttatott évi nyereségéből az egyesületnek.

Az egyesület vagyona a következő tételekből áll: értékpapirokban 224 korona, Erzsébet-szobor alap 2676 korona 65 fillér, készpénzben 30958 korona 02 fillér.

A közgyűlés *Wadowszky* Gusztáv pénztárosnak és *Marosy* Miklós titkárnak önzetlen fáradozásukért köszönetet szavazván, rátért a megüresedett tisztviselői állások betöltésére. Elnökökül gróf Bréda Viktornét és *Institoris* Kálmán polgármestert, alelnökké *Wadowszky* Gusztávnét és *Kádas* Kálmán főjegyzőt választották meg újonnan. A választmányba a következőket választotta be a közgyűlés: *Kádas* Kálmán, *Abrai* Lajos, *Institoris* Kálmán, *Hamsea* Agoston, *Posgay* Lajos dr., *Salacz* Gyula, *Schusztar* Illés dr., *Wadowszky* Gusztáv dr., *Vincze* Miklós, *Abrai* Lajosné, *Avarly* Ferencné, gróf *Bréda* Viktorné, *Heinrich* Sándorné, *Issekutz* Lászlóné, *Schusztar* Henrikné, *Wadowszky* Gusztávné és *Walder* Gyuláné.

A közgyűlésen a következők voltak jelen: gróf *Bréda* Viktorné, *Wadowszky* Gusztávné, *Lócs* Rezsóné, dr. *Tisch* Mórné, *Institoris* Kálmán, *Kádas* Kálmán, *Lócs* Rezsó, *Salacz* Gyula, *Wadowszky* Gusztáv, *Hecht* Ernő dr. és *Marosi* Miklós titkár.

## IRODALOM ES MŰVESZET.

### A színház műsora:

**Kedd:** Délután: *Babszem Jankó*, tündérrege. Este: *Baccarat*, szimfonia. (Páratlan bérlet.)  
**Szerda:** *Viola*, az alföldi haramia, népszimfonia. *Végh* István 25 éves színészi jubileuma. (Páros bérlet.)  
**Csütörtök:** *Szevillai borbély*, opera. *Yvonne de Treville* és *Környei* Béla vendéjátéka. (Páros bérlet-szünet, felemelt helyárral.)

**Péntek:** *Dorrit* kisasszony, vígjáték. (Páratlan bérlet.)

**Szombat:** *Faust*, opera. *Yvonne de Treville* vendéjátéka. (Páratlan bérlet-szünet, felemelt helyárral.)

\* *Yvonne de Treville*, az aradi színház illusztris vendége kedden délután a bukaresti gyorsvonattal érkezik Aradra. *Treville* már szerdán résztvesz a *Szevillai borbély* próbáján. *Környei* Béla szerdán reggel érkezik Aradra.

\* *Babszem Jankó*. A gyermekek öröme kedden délután a *Babszem Jankó* című tündérrege kerül színre. A darab főszereplői: *Zsigmond* Anna, *Biró* Irén, *Benkő*né, *Ladiszlav*, *Kulcsár*, *Beregi*, *Bizza* Piroska, *Várnay* és *Benkő* Gizike, ki nagy tündértáncot is lej.

\* *Urbán* Iván arcképe. Az aradi butorteremelő iparosok szövetkezetének kirakatában ma délután ott díszelg *Balla* Frigyesnek egyik legkiválóbb alkotása: *Urbán* Iván arcképe, melyet a város rendelt meg a kitűnő portaitistától. A kép díszmagyarban ábrázolja Urbánt s úgy élethűsége, mint jellegzetességére egyaránt kiváló művészettel van festve. A minuciózus hűség, amely *Balla* képelt különben is jellemzi, ezen a képen is észlelhető a nagy gondnal és briliáns technikával megfestett díszmagyaron. A kép főerőssége azonban a nagy érzékkel megfestett arc, amelynek kifejező volta nagy kvalitásokra enged következtetni.

\* *Díkszerelem*. Kizárólag az aradi színház számára szerezte meg *Szendrey* Mihály igazgató *L. Krenn* és *C. Lindau Jung-Heidelberg* című nagy operáját, melynek zenéjét *Müldcker* Károly írta. *Krenn* *Lindau* és *Müldcker* olyan nevek, amelyek biztosítják azt a rendkívüli sikert, amit a darattól az igazgatóság vár. Hetek óta folynak már a zongora, balet- és evolúció próbák a *Diákszerelem*-ből, mert ez a magyar címe a darabnak, sőt már a rendelkező próbát is megtartották az operetből, melynek első előadása a jövő hét vége felé lesz. A *Diákszerelem* (*Jung-Heidelberg*) Bécsben került színre először *Zwerens*-zei a főszerepben és közel 200 előadású ért meg. Nálunk ezt a szerepet *Sz. Komány* Boriska fogja játszani. Az operetthez, melyben közel ötven szereplő játszik, sok új kosztüm és lényes kiállítás készült.

## Prielle Kornélia. †

(1826—1906.)

Arad, február 26

Aminek bekövetkezését napok óta aggodó szeretettel akartuk volna elhárítani, az tegnap elvégeztetett: *Prielle* Kornélia, minden idők egyik legnagyobb művésznője meghalt.

Hatvan esztendeig volt büszkesége a magyar színészetnek. A legelső sorban állott, mint naiva, mint társalgási színésznő, mint intrika, komika és végül, mint az ezüsthaju agg matróznak személyesítője. Pályája állomásainál sohasem időzött makacs erőszakkal: idejében bucsuzott egyik etappetól, hogy a másik felé térjen, az igazi művészegyéniség szigorú önismeretével. Egy nagy, bátran és biztosan a magasba emelkedő ív az ő művészpályája, a melynek félszázadnál hosszabb ideig szolgált: a magyar közönség az elismerés rózsáival hintette be magavágta utját.

A tizenkilencedik század magyar művészettörténetében a legkiválóbb hely illeti meg *Prielle* Kornéliát, akinek a sors kedvezése még azt a ritka szerencsét is juttatta, hogy művészete mindig győzedelmeskedett az izlés változásain.

Halála körülményeiről az alábbi tudósítás számol be:

### Az utolsó percek.

*Prielle* Kornélia vasárnap este kilenc óra huszonöt perckor halt meg. A nagy művésznő már hosszabb ideje betegeskedett. Még a múlt év tavaszán szélhűdés érte a *Margitszigeten*, a honnan nagybeteg szállították át lakására. *Jordán* és *Kortsák* orvosok gondos ápolásának sikerült a nagybetegot ismét lábbaállítani, úgy, hogy *Rozsnyai* *Hoschkával* való egybekelése után *Abbáziába* mehetett üdülni. Innen néhány héttel ezelőtt tért vissza nagybeteg és azóta folyton rosszabbodott az állapota. Három nap óta eszméletlenül feküdt. Csak éjjel lett valamivel jobban.

A délelőtt folyamán egy percre magához tért és halkán mondta *Rákosi* Szidinek, régi barátjának:

— Tudom, hogy ma meg fogok halni s csak azt szeretném, ha Isten napja még egyszer, utoljára rám sütné.

Kívánsága teljesült. Egy órával később kistűtött a nap. A függőnyt félrevonták s a napsugarak bearanyozták az ágyat s magát a nagyasszonyt, akinek tiszta fehér hajszálai csillogtak a napsütésben.

De erről már nem tudott: megint elvesztette eszméletét, amely nem is tért vissza többé.

*Jordán* és *Kortsák* doktorok délután hat órákor tartották az utolsó konziliumot. Konstatálták, hogy a szív verése nagyon elgyöngült, csaknem teljesen megállott már. A beteg környezetét előkészítették a katasztrófára.

A legszomorubb órákban *Rákosi* Szidi, *K. Demjén* Mari, *Németh* Kornélia, özvegy *Beenyiné* továbbá a férj, *Rozsnyai* Kálmán állottak körül a betegágyat.

Tízfélfél óra előtt *Prielle* Kornélia — egy utolsó erőfeszítéssel — még fölemelte kissé a fejét és végignézett környezetén. Aztán lehanyatlott a fehér párnára s három-négy perc múlva jelentette *Kortsák* dr.:

— A nagyasszony kissevedett . . .

### A ravatal.

*Prielle* Kornéliát ideiglenes ravatalra tették a Vas-utcai elsőemeleti lakásában, ugyanabban a szobában, ahol elhunyt. Menyasszonyi ruhájában fekszik ott s közébe tették a „Nagymama” szerepét, amelyhez a megboldogultnak annyi nagy sikere és dicsőséges, kedves emléke fűződik.

A halál híre gyorsan elterjedt. Csakhamar megjelent a Vas-utca 8. számú házban *Somló* Sándor és kijelentette, hogy a halottat a Nemzeti Színház fogja eltemettetni. Hogy mikor, annak az időpontját még nem állapították meg.

A temetés rendezésével a színház igazgatósága az *Entreprise* intézetet bízta meg s a nagyasszony holttestét az *Entreprise* emberei ma délelőtt ravatalra is helyezték. A ravatal az elhunyt lakásának szalonjában van felállítva, a melyet valóságos pálma és babérligetté alakították át. A nagy művésznő, aki minden szerepében hatást aratott, utolsó szerepét is hatások között játszotta. A díszes ércokorsót teljesen elborítják a fehér violák, jácintok, nárciszok és lilomok, melyeket még a nagyasszony halottas ágyára hozott *Rákosi* Szidi asszony és *Demjén* Mari. Férjének fehér virágokból kötött bokrétajáról lecsüngő szalagjain ez a felírás olvasható: „Az elköltözöttnek. — Az elhagyott.”

A nagyasszony hófehér menyasszonyi ruhába öltözötten nyugszik a koporsóban, kezében a „Nagymama” szerepével. Jóságos arca amelyet egy üveglapon át láthatni, csodálatosan a rettenetes szenvedések dacára sem változott el, hanem megmaradt oly szépnek, mint volt, csupán oly fehér lett, mint a koporsóját borító virágok. A nagy veszteség hírére már ma délelőtt mindannyian eljöttek a művésznők és színészek közül, akik imádásig szerették és tömérdek virágot hoztak a koporsóra.

A holttest holnap reggelig marad a halottas házban s ekkor az *entreprise* díszkocsiján átszállítják a *Nemzeti Színházba*, ahol az előcsarnokban helyezik díszes ravatalra, amelyet a nagy közönség is megtekinthet. A halott megáldása ugyancsak holnap, kedden délután fél négy órákor lesz, s a színház részéről *Somló* Sándor igazgató és valamelyik művész mond bucsuztatót.

Eddigi megállapodás szerint a holttestet *Seabadszálláson*, a *Rozsnyai-család* sírkertjében temetik el, azonban ha rábírnák *Rozsnyai* Kálmánt arra, hogy a nagyasszony itt nyughassa örök álmát, úgy a kerpesi temetőben helyezik nyugalomra, ahol a székesfővárosi tanács díszsírkelyet engedett át.

### A nagyasszony végrendelete.

*Prielle* Kornélia már régebben készített végrendeletet, kettőt is. De bizony nem volt mit hagynia, mert teljesen szegényen halt meg. A legbecsesebbet, a művészetét nem testálhatta senkire. Azt az Isten kegyelemképpen adja az embernek és vissza is kéri tőle, azt nem lehet itt hagyni. Amint keresett, megosztotta pártfogoltjaival, szívét odaadta hálásoknak és háladatlanoknak. Maradt a lakása szerény berendezése, erről írt két testamentumot. Az első, a mely már nem érvényes, de amelyről semmi sem jellemzi jobban ezt a minden ízében igazi és jóízű, finom lelkű asszonyt, módunkban van közölni. Ez a végrendelet így szól:

„A Mindenható Isten kegyelméből, s ne csak aggkorom hanyatlásán és nagymérvű elgyöngülésem miatt sugallja egy belső intés, hogy bár elmulasztottam eddig, most már írásba foglalhatom végrendeletkezesemet halálom esetére. Végrendelet? hisz azt vagyona, értékekre szokták a még élők kiállítani. Nekem azonban semmim sincs és csak apró kis holmimat, me-

lyeket az élet szükségleteiben használtam, ezeknek mikénti elhelyezését óhajtom előadni. Somló Sándor igazgatóm megígérte, hogy eltarthatásom nem fogja enyémet terhelni, sem ingó kis portékáimat, minél fogva ezennel *meghagyom és rendelkezem*, hogy semminemű nyilvános eladásnak vagy árverésnek nem szabad előfordulni. Ugyan szerény, egyszerű és igénytelen voltam beosztásom és szükségleteimben, hogy a földben is szegyenleném, ha azok kíváncsiságra vagy értékelésre lennének kiadva... Továbbá kérem, hogy még a földön ne helyezzenek ama szokásos feketével bevont sötétségbe, maradhassak, amíg lezárnak az Isten fényes ége világításában. Még a homályosságot is gyűlöltem és azt tartottam, hogy *világosságban lakik a béke!*"

### Élete.

Prielle Kornélia, a Nemzeti Színház tiszteletbeli tagja, született Máramarosszigeten 1826. június 1. Atyja, a francia származáson Prielle József szilgyártó volt; anyja erdélyi asszony, családi nevén Székely Eleonora. A keresztelestél Antonia nevet nyert, melyet azonban még kiskorában felcseréltek a Kornélia névvel. Testvérei: Lilla (Rónay Gyuláné), Emilia (Láng Boldizsárné) és Péter mind a színi pályára léptek.

Prielle Kornélia kedve a színészethez a máramaroszi urak műkedvelők előadásain ébredt föl, majd kezébe kapván Jósikának „Adorjánok és Jenők” című drámáját, azt nagy buzgalommal tanulgatta és próbálgatta. Tizenöt éves korában lépett föl először Szatmáron Tóth István társulatánál, 1841. június 10-én a „Két gályarab” című drámában, egy 11 éves kis fiút játszva. Tóth István társulata három hónap múlva megbukott. Prielle ekkor Kilyényi társulatához került, hol Déryné oktatógatta. Leginkább Erdélyben játszottak; itt találkozott Kántornéval is, ki barátságába fogadta. 1844-ben Nagy Enyeden ismerte meg Szigligeti s szerződést ajánlott neki a Nemzeti Színházhoz.

A Nemzeti Színházban első fellépte 1844. december 17-én volt. Szigligeti „Zsidó” című színműve Lili szerepében. 1845. végén újra vidékre ment s a szabadságharcig Nagyváradon, Kecskeméten, Kolozsvárott és főleg Debrecenben játszott. Ez időre esik ismeretsége Petőfivel.

Csak nagyon kevésen múlt, hogy Prielle Petőfi Sándor felesége lett. A dolog így történt: Petőfi 1846. őszén Koltón volt, honnan Erdélybe akart menni, de miután a kolozsvári országgyűlést elnapolták, Pestre indult. Utközben Debrecenben tartózkodott néhány napig. Itt elment a színházba, ahol megjelenésekor a közönség önkéntelen ovációban tört ki s az akkor ott játszó ünnepelt színész, Prielle Kornélia a darabba szót ének helyett Petőfinak egy dalát énekelte el. A másik napot még Debrecenben töltötte s itt az a hír találta, hogy Julia máshoz akar férjhez menni. Petőfi dacos lelke felindulásában hirtelen tette határozta el magát. Meglátogatta Prielle Kornéliát nőül kérte, este előadás közben pedig sürgette, hogy azonnal esküdjének meg. Kornélia beleegyezett s Petőfi sietett a református paphoz; de ez díszpenzáció nélkül nem volt hajlandó azonnal összehadni őket. Másnap a katolikus papnál is járt, de eredménytelenül s így Petőfi visszatért Pestre; onnan írt még Kornéliának aki azonban meghallván, hogy Petőfi Juliába szerelmes, csak hidegen válaszolt s így a viszony elsimult.

1847-ben nőül ment Szerdahelyi Kálmánhoz, az akkor még kezdő színészhez. A házasságot 1848-ban, mikor Szerdahelyi honvédnek ment, felbontották. 1849-ben. Hidassy Elek földbírtokos huszárkapitányhoz ment nőül s egy időre visszavonult a színpadtól. Később Hidassy felcsapott színgazgatónak s nemsokára elváltak. Prielle Kornélia 1857-ig maradt a vidéken; 1857. októberben lépett fel mint vendég a Nemzeti Színházban Gauthier Margit szerepében; 1859-ben lett a színház-szerződött tagja. A kritika nem egyformán fogadta, a dicsérelő hang azonban csakhamar elnémította a gáncsolókat. Még egyszer 1861-ben egy magánügye miatt megvált a Nemzeti Színházról s Pécsre ment

Ressler társulatához; 1861-ben aztán végleg tagja lett a Nemzeti Színháznak.

Férjével, Szerdahelyi Kálmánnal, kivel másodszor is összekelt, fő erőssége volt az új francia drámának. 1891-ben ünnepelte félszázados színészi jubileumát, azóta a Nemzeti Színház tiszteletbeli tagja, s a közönség és pályatársainak szeretete és nagyrabecsülése vette körül, melynek hetvenedik születésnapján eklatáns kifejezést adtak.

### A Hoschke fejezet.

Csöppet sem csodálatos előttünk az a regény, amely ezelőtt szövdött nyolc hónappal, került nyilvánosságra és szólott a nagy művésznek szívének újra ébredéséről. Szerelmes lett a nagyasszony egy nála ötven évvel fiatalabb emberbe és a nagy lelkek nagy elhatározásával nem tágitott addig, amíg szereimét törvényes frigygyel meg nem pecsételte. Ismételjük, egy csöppet sem csodálatos ez egy olyan mély érzésű léleknel, mint amilyen a Prielle Kornélia lelke volt. Talán megérezte közelgő halálát és ezzel a sejtéssel szívében titáni harcot vívott a rosszakarat ellen, amely gyengeelméjűnek bélyegezte és mindenképen a bolondok házába akarta becsukni őt, aki még nyolcvan éves korában is oly erős elmeéllel volt megáldva.

Prielle Kornélia már évekkel ezelőtt ismerte meg az aradi származású *Rozsnyai* (Hoschke) Kálmánt. A fiatal ember, aki egész Európát és Amerika egy részét is beutazta, széleskörű műveltségével és behizelgő modorával annyira megkedveltette magát a művész előtt, hogy ez szerencsétlennek érezte magát, ha Rozsnyai egy napig is elmaradt mellőle. Anyai szeretettel övezte körül a nagyasszony Rozsnyait, aki külföldi tartózkodása alkalmával is állandóan levelezésben volt a művésznel. Párisban Rozsnyainak, aki a legelőkelőbb körökben megfordult, pár évvel ezelőtt érdekes szerelmi regénye támadt. Megismerkedett Sarah Bernhardtal, a világhírű színésznővel, aki már ötvenedik évében járt akkor és az ismeretségből szerelem támadt, amely majdnem házassággal végződött. De — különöseket a végzet utjai — ezt a házasságot éppen Prielle Kornélia akadályozta meg.

Rozsnyai mint mindenben, úgy ebben is Prielle Kornélia tanácsát kérte ki, aki akkor a következő lakonikus levelet írta Rozsnyainak:

„Kálmán! Megbolondult ön? Egy huszonnégy éves ember egy ötvenéves asszonyt!?”

Akkor még nem is sejtette a megboldogult nagyasszony, hogy ő nyolcvan éves korában fogja ugyan ilyen lépésre szánni magát és ami még érdekesebb, ugyanazt az embert választja férjéül, akit egy *ötvenéves* asszonnyal való házasságtól visszatartott.

Rozsnyai hajlott a nagyasszony szavára, megszakította a Sarah Bernhardtal való szerelmi regényét és visszament Budapestre, hogy közelében lehessen ismét Prielle Kornéliának, akit fiúi szeretettel rajongott körül. Két év múltán pedig, amikor Rozsnyaiiban ismét láng-ra kapott a francia művészről iránti vonzódás, Sarah Bernhardt ezt írta neki áradozó levelére:

„Ne jöjjön vissza, már őszek a hajfűtjeim...”

A párisi regény tehát végkép megszakadt.

Rozsnyai nap-nap után szakadatlanul együtt volt a művésznel és betegségében ápolta őt. Ez annyira meghatotta az agg művésznőt, hogy a múlt év július havában komolyan gondolkodni kezdett a Rozsnyaiival való házasságról. Ám az csak tervezgetés volt az ábrándok világában élő nagy léleknek, amely csak akkor érlelődött meg komolyan benne, amikor terve *házi orvosának indiskréciója révén* nyilvánosságra került.

A múlt év július 10-ike táján ugyanis ezzel a kérdéssel fordult házi orvosához:

— Mondja doktor ur, férjhez mehetnék-e még egyszer?

A házi orvos hűledezve nézett a nagyasszonyra:

— Igazán nem tudom nagyasszonyom, zavarba ejt e kérdése! — válaszolt a házi orvos és még az nap elmondta az újságíróknak Prielle Kornélia tervét. Ilyképen a lapok által nyilvánosságra került a művésznek házassági terve és rokonai ennek megakadályozására minden lehetőt elkövettek. Somló Sándor, a Nemzeti színház igazgatója is közbevetette magát a nagyasszony tervének meghusításra.

Mint hogy kipattant a dolog, Rozsnyai sietett jegygyűrűt küldeni Prielle Kornéliának, aki boldog mosolylyal fogadta azt el: — Életem egyik legdrágább pillanata ez, mondta könnybe lábadó szemmel a nagyasszony.

Ezután következett a nagy hajsza, amely egészen megtörte az agg művésznőt. Rokonai orvosokat küldtek ki elmebeli állapotának megvizsgálására és a vizsgálatnak eredménye az volt, hogy a művésznőt rokonai a főváros mellett levő margitligeti szanatóriumban helyezték el, úgy akarván őt elszakítani Rozsnyai Kálmántól. Ez azonban nem sikerült nekik, mert a művész és Rozsnyai még a szigorú ellenőrzés mellett is *módot találtak az érintkezésre*. Egymáshoz intézett leveleiket a művész egy jó barátja közvetítette.

A múlt év szeptember havában a művész rokonai beleegyezésével elhagyta a margitligeti szanatóriumot és vas-utcai lakásába költözött, ahol tovább szötte házassági terveit, amelybe azonban a rokonok sehogyan sem akartak belenyugodni és a budapesti törvényszékhez keresetet adtak be a művésznek gondnokság alá helyezése iránt. A törvényszéki orvosszakértők azonban épelméjűnek nyilvánították a nagyasszonyt, miért is a törvényszék elutasította a gondnokság alá helyezési kérelmet.

A művész előtt tehát szabadon állott az út szíve választottjához.

December 25-én a művész lakásán a legnagyobb titokban meg is történt az esküvő, amelyen mint tanúk *Rákosi Jenő* és *Szapáry Pál* gróf megbízásából *Botika Dezső* szerepeltek.

A viszály a nagyasszony és rokonai között még akkor sem ért véget, de művésztársai így *Jászai Mari* és *Rákosi Szidi* gyengéd figyelemmel halmozták el a művésznőt, akit a szeretetnek ez a meleg megnyilvánulása némileg megvigasztalt az őt akkor ért támadásokért.

Ez év január elején Olaszországba, majd Abbáziába utazott a Rozsnyai-pár, ahol a nagyasszonyt tüntető szeretettel halmozták el.

### Az aradi színház koszorúja.

Prielle Kornélia temetésén az aradi Nemzeti Színház is képviselteti magát. A színtársulat nevében *Szendrey Mihály* igazgató hatalmas koszorút fog letenni a művészről ravatalára. A színházra nyomban a haláhir vétele után kiűzték a gyászlobogót.

### EGYESÜLETI ÉLET.

(\*) Az aradi önkéntes tűzoltó kar vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését dr. *Mélek Lajos* főparancsnok elnöklése alatt. A közgyűlés megnyitása után *Rubencsu Agoston* olvasta fel a parancsnokság jelentését, amely kiemeli, hogy az egyesület hivatásának tökéletesebb teljesítésére egy gőzfűcske-dőt vett és egyéb beszerzésekre jelentékeny összegeket fordított. Az egyesület tagjai közül a tűzoltó-szakvizsgát *Denk Ferenc*, *Gerő Armin*, *Szumbberger Oszkár*, ifj. *Panker Viktor*, *Taugner János* és *Vitka György* tették le. Az országos tűzoltó-

szövetség központi választmánya a kar tagjai közül a múlt évben dr. Mülek Lajos főparancsnokot 30, Péterffy Antal és Stankovics Milos 10 főparancsnokokat 25, Szivolics Jánost 25, Erdélyi Antalt és Opricz Pált 10 s Mészáros József és Madarász Józsefet 5 éves szolgálati érdemekkel tüntette ki. Előfordult összesen 29 tüzeset, a melyeken az oltás és mentési szolgálatot 36—38 tag teljesítette. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette s ezzel együtt jóváhagyta a múlt évi számadásokat s megállapította a folyó évi költségvetési előirányzatot. Ezt követte az időközben üresedésbe jött állások betöltése. *Stankovics* Milos városi tűzoltóparancsnok a kar alparancsnokának, *Gerő* Armin városi tisztviselő pénztárosnak és id. *Buzáky* Gyula szolgálat vezető parancsnok parancsnokságot tagnak lett választva. — Végül *Gedő* János eddigi pénztárnoknak a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönését nyilvánította, egyben tiszteletbeli taggá választotta meg. Az ülés végén Péterffy Antal tiszteletli főparancsnok az egész kar nevében köszönését fejezte ki dr. Mülek Lajos főparancsnoknak azon önzetlen működéséért, amelylyel a kar ügyeit immár harminc év óta vezette. Egyben dr. Mülek Lajosnak átadta a harminc éves szolgálati érmet. *Mülek* Lajos dr. meghatottan vette át az érmet, megköszöni a kar részéről ért ovációt, igéri, hogy a jövőben is az eddigi buzgalommal kívánja a kar élén a közérdeket szolgálni s ugyanerre kérte fel id. *Buzáky* Gyula szolgálattevő parancsnokot is, akinek szintén ez alkalommal nyújtotta át a harminc éves szolgálati érmet.

(\*) Az Aradi Kereskedők Köre február 27-én, kedden este kilenc órakor rendes havi választmányi ülést tart, amelyre a tisztikar és a választmány tagjait ez uton is meghívom. *Tedeschi* Viktor, elnök.

(\*) A kisjenői vörös kereszt fiókegyesület vasárnap tartotta közgyűlését a kisjenői erdőhegyi kaszinó helyiségeiben. *Tabajdi* Sándor táblabíró és *Uj* János társulati főmérnök lelkes szavai után a közgyűlés újból megválasztotta: elnöké *Kirilleszku* Gyulánét, társelnöké: *Kocsán* Jánost alelnöké: dr. *Glück* Gézőt, *Kokas* Józsefét, dr. *Trailsscu* Jánosét, *Bayer* Györgyöt, *Schmidt* Eleket és *Vörös* Imrét, jegyzővé dr. *Telma* Sándort. Az egyesület vagyona az idő szerint 1607 k. 94 fill., mely összeg egy az Erzsébet kórházban valamely kisjenői járásbeli vagyontalan beteg javára létesítendő ágyalapítványra fog fordíthatni. A közgyűlés végén a megválasztott tisztikar nevében *Kocsán* János társelnök rövid beszédben köszönetet mondott tisztársai nevében is a bizalomért, hangsúlyozva, hogy az elnökség a tévedések és fordítások szomorú korszakában is rendületlenül halad kettős célja felé: a szeretet, az izgalom, a részvét balzsamával enyhíteni a harcok ütötte sebeket; és lehajolni a szűkölködőhöz, a betegségben sanyalódóhoz s elviselhetővé tenni az élet szenvedéseit.

(\*) A világi uri kaszinó március 4-én saját helyiségében tartja meg évi közgyűlését, amikor a tisztújítást is megéjtik.

## Kiirták az új választást!

Az új képviselőik.

(Küldelem a mandátumért.)

— Kiküldött tudósítónk jelentése. —

Arad, február 26

A bécsi eskálódások caufos kudarcot vallottak. *Szendrey* Mihály már hat napja köze az összes választókba, hogy kiirták a választást és hogy a színészparlament összehívása befejezett tény. A három megüresedett mandátumra a választás napját tegnapra tüzte ki *Szendrey*, aki ezuttal kinevezte magát választási elnöknek és szavazatszedő bisótságnak, — kifejezve, hogy a színészparlament közgyűlése már legközelebb összedül, hogy határozzon elevenek és holtak fölött.

A közbizalom meggyalulására nem készt sokáig, amennyiben a jelölések csakhamar megtörténtek. Nyomorpárti programmal *Rozsnyay* Kálmán lépett fel, aki foglalkozására nézve az Országos Színészegyesület pártoló tagja, mellékesen gyógyszerész Aradon, de életének legfőbb célja a pornografikus fotográfiák

üldözése . . . Ellenjelöltje nem akadt, mintán valamennyi színész belátta, hogy senki a színésznymort nem képviselheti jobban, mint ő, aki nem nyomorog ugyan, de nem is színész. *Keszler* Ede a másik mandátumért szállott sikra, ellenjelöltjeként *Borbély* Sándor fejtett ki hatalmas akciót. A harmadik képviselőre *Bánáti* Ede ügyelő pályázott. *Ellene* *Vihary* akart fellépni, azzal az argumentummal, hogy ő több évvel ezelőtt nagy sikert aratott valami Grifflinek a szerepében. *Bánáti* erre ügyelői méltóságát vetette latba s felírta *Viharyt* az elkésztettek közé, ahonnan mindaddig nem törülte le, míg határozott ígéretet nem kapott a fel nem lépésre vonatkozólag.

A korteskedés, — tekintve, hogy a mandátumok birtokosai öt napig közpénzen lumpolhatnak a fővárosban, óriási mérvet öltött. *Rozsnyay* Kálmán egész vagon illatszert osztott szét a női szavazók között, nem szólva arról, hogy a legidősebb kardalos, felhasználva a jó alkalmat, kijelentette, hogy már esztendőnk óta nincsen fogpora és szappana, már pedig ezek kiányában nem szavazhat *Rozsnyayra*. A voksra éhes jelölt rögtön kiutalta a fentemlített luxus-tárgyakat a kardalosnak, aki erre kedélyesen megjegyezte, hogy fogai egyáltalán nincsenek és mosdani nem is szokott. A fogport és a szappant ezután mélyen leszállított aron eladta *Rozsnyay*nak.

*Borbély* Sándor kolosszális erőfeszítést fejtett ki a mandátum érdekében. Kérdezték tőle, hogy milyen párti, mire ő rövidesen ezt felelte:

— Alsópárti

Ezzel sorra karonfogta a kóristákat és becipelte őket a kávéházba egy alsópártira. Erőszakkal vesztett, úgy, hogy *Eőry* lelkesedve jegyezte meg:

— Hogy játszik ez a *Borbély*! Mint egy Isten.

De azért mégis megborotváltam.

Ennek a henegezésnek azonban semmi különösebb jelentősége nincs, mert *Borbély* mindenkitől meg hagyta magát borotválni alsóban. A női szavazatokat úgy igyekezett meghódítani, hogy a feleségét a háta mögött, — de előzetes hitvesi engedéllyel — borzasztóan leszólta.

*Keszler* inkább terrorizált. Elhozta a kutyáját a színházba és kijelentette, hogy a *Bob*, — ez a kutyája neve, — mindenkit megharap, aki nem szavaz rá. Ezenkívül egész alszakáll és paróka készletét a kóristáknak ígérte, úgy, hogy az ő sánszal is igen nagyok voltak.

*Bánáti* nem is korteskedett, csak buzgóan írta fel az ügyelői táblára az összes színészeket, akik büntetésből félve nagy esküvést tettek, hogy részavaznak, ha letörli a nevüket!

A *Borbély-Keszler* harc tegnap érte el a tetőpontját. Ekkorra azonban *Borbély* úgy felkelt, mint pénzileg annyira kimerült, hogy sürgősen beteget jelentett és lefeküdt. A kórisák, mihelyt látták, hogy a választásig már nem nyerhetnek tőle semmit, sürgősen átpártoltak a *Keszler* táborba, ahol eleinte súlyos követelésekre állottak ugyan elő, de a *Bob* közbelépésére elcsendesedtek.

A választás megejtésénél *Rozsnyay* halálán erőfeszítést fejtett ki, hogy megválasztása egyhangú legyen. Az utolsó pillanatban az egyetlen lekenyerezett szavazónak egy doboz Purgót nyújtott át, mire ez sietve távozott a színtérről.

A szavazás eredményét *Szendrey* Mihály hirdette ki: Mandátumot kaptak: *Rozsnyay* Kálmán, *Keszler* Ede és *Bánáti* Ede. *Borbély* megbukott.

Mikor ezt az eredményt a megbukott *Borbély*nak hírül vitték, ez rögtön kiugrott az ágyból és kijelentve, hogy már jobban van, elrohant a kávéházba. Itt sorra megfogta a kóristákat és hamarosan visszanyerte tőlük a pénzét. E művelet után *Eőry* borusan sóhajtott fel:

— És ezt nevezik fájdalom nélküli borotválásnak? Pfuj!

—zab.

## Öngyilkos aradmegyei lelkész.

(Egy asszony miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

Ma délután három órakor revolverlövés dördült el a gyoroki görög keleti plébánián. *Lungu* Miklós, a lelkész, öngyilkos lett. Es ebben az öngyilkosságban ismét felszínre kerül egy asszonynak a neve, egy asszonyé, aki immár a második embert vitte a megsemmisülés örvényébe.

*Lungu* Miklós még tavaly előtt rendezett viszonyok között élő ember volt, felesége, aki aradi származású volt, takarékos életre szoktatta a különben könnyelmű természetű férjét. Mikor az asszony tavaly meghalt, csinos vagyon és egy kis szőlő is maradt utána.

*Lungu* Miklós ekkor a háztartás vezetésére gazdasszonyt keresett s talált is *Ogna* Mária személyében. Ez a viharos multu hölgy ezelőtt két esztendővel egy halálos tragédia révén tett szert nagy hírhedségre. A molett, középtermű, fekete-haju, kreol arcú asszony, ki 5—6 évvel ezelőtt bukkant fel először Aradon, a *Fehér Kereszt* kávéházban volt pénztárosnő. Eleinte egy bécsi utazó feleségeként szerepelt s a korszón, az éttermekben és a kávéházokban gyakran megjelent idősebb „férjével.” Ez hosszabb ideig itt tartózkodott Aradon s zajos társasestélyeket rendezett itteni barátaival. Ezekben a mulatságokon természetesen az asszony is megjelent s ő volt a fő vonzóerő: valóságos nevezetessége lett az aradi mulató ifjalságnak.

A „férj” egy szép napon eltűnt Aradról. Visszatért Bácsbe, mivel állítólag elhódított tőle a „nejét.” Az ekként özvegygé lett hölgy bánatában vidékre vonult s ott megismerkedett *Vincze* Kálmán dr.-ral, egy fiatal, jó családból való battonyal ügyvéddel, aki akkortájt vált el nejétől, egyik előkelő aradi család leányától. *Vincze* hamarosan beléesett a démoni asszony hálózába s magához is vette *Ogna* Mariskát. Már-már úgy állott a dolog, hogy a multjában tulságosan is sok örömmel dicsekedhető hölgyet *néül veszi* *Vincze*, mikor családja közbelépett s megakadályozta ezt a házasságot. *Vincze* elállott tervétől s eltávolította házából *Ogna* Mariskát, aki erre Pécskán egy nagyon kétes nyilvános mulatóhelyet nyitott. Az ügyvéd, aki nem tudott a kívánatos asszony hatalmasa alul szabadulni, ideje javarészét itt töltötte el s egész vagyonát ráköltötte az asszonyra. Az így indult regénynek egy revolverlövés vetett véget: *Vincze agyonlőtte magát.*

A lapok akkor bővebben pertraktálták a dolgot, olyannyira, hogy a botrány folytán a hatóság bezáratta az *Ogna* Mária mulatóját s neki távoznia kellett Pécskáról. Ismét Aradra jött, de nem sokáig maradt itt: vidékre ment, ahonnan tavaly egy tekintélyes külsejű, ősz bajszos urral tért vissza Aradra. Idő multán azonban ezzel is szakított s így került *Lungu* Miklóshoz házvezetőnőnek.

Az addig csendes parókiát csakhamar zaj verte fel. A lelkész egész nyíltan viszonyt kezdett a gazdasszonnyal. Nyilvánosság előtt csókolódzott vele s eszeveszett tobzódásokba ölte minden jövedelmét. Az anyagi egyensúly csakhamar megbillent s az aradi zsinati konzisztórium kénytelen volt egy hónappal ezelőtt *Lungu* Miklóst a számadások körül észlelt szabálytalanságok miatt felfüggesztetni. *Lungu* ezt a határozatot meglebbezte a nagyszombati metropolitához, ahol azonban mindmáig nem döntöttek ebben az ügyben.

A lelkész azonban már nem tudott megállani a vagyon romlás lejtőjén. Mindene el-



uszott a mára már árverést is tűzték ki az ingóságaira. Mielőtt azonban ez megtörténhetett volna, Lungu Miklós egy hatlövetű, kilenc milliméteres revolverből golyót röpített az agyába s rögtön meghalt. Gyorokon óriási feltűnést keltett az öngyilkosság s Ogna Máriát, a lelkész megrontóját nagy felháborodással emlegetik.

Az esetről jelentést tettek az illetékes hatóságoknak. Lungu Miklóst holnap temetik.

## Barabás beszámolója

elmarad.

### A katonaság beavatkozása.

(A függetlenségi párt határozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26

Aradváros volt országgyűlési képviselőjének, Barabás Béla dr.-nak holnapra kitűzött beszámolója elmarad. Akábr Sarlot Domokos rendőrfőkapitány és Institóris Kálmán polgármester, sőt Kristóffy József belügyminiszter is tudomásul vették a beszámolónak zárt helyen való megtartását: a tegnapi és mai nap folyamán az aradi katonai állomásparancsnokság — felsőbb utasításra — oly súlyos akadályokat gördített e politikai aktus lefolyása elé, hogy az aradi függetlenségi párt végrehajtó bizottsága mai értekezletén helyesebbnek tartotta a beszámolót ismét elhalasztani.

A függetlenségi párt végrehajtó bizottságának üléséről az alábbi tudósítást adjuk:

(A katonaság beavatkozása)

Péterffy Antal elnök rövid megnyitó beszéd után átadta a szót Mülek Lajos dr. társelnöknek, aki előadta, hogy Sarlot Domokos főkapitány közlése szerint Barabás Béla beszámolójának megtartásába beleavatkozott a helybeli katonai hatóság is. Ezért egy ma délelőtt tartott szűkebb értekezlet megbízásából Kovács Vince felkereste a főkapitányt, hogy megtudja, minő nehézségeket támaszt a katonai állomásparancsnokság a beszámolóval szemben.

Kovács Vince hosszabb beszédben ismertette azokat a tanácskozásokat, a melyek egyfelől Institóris Kálmán polgármester és Sarlot Domokos főkapitány, másfelől Dománsky Rajmund vezérőrnagy, állomásparancsnok és Pallik Alfréd alezredes térparancsnok között lefolytak. Tegnap este hat órakor megjelent Pallik térparancsnok a főkapitánynál és kijelentette, hogy az állomásparancsnokság a holnapi beszámoló alkalmából a városba katonaságot fog vezényelni, melynek egyik része állást foglal az ipartestület házában, másik része pedig elzárja a házhoz vezető utcákat és őrzőjáratokat cirkáltat, hogy a népet nagyobb tömegekbe való csoportosulás esetén szétozlassa. Sarlot erre azt válaszolta a térparancsnoknak, hogy a katonai hatóságnak intézkedéseit nem fogadja el és a politikai hatóságoknak jogkörébe való illetéktelen beavatkozást a leghatározottabban visszautasítja.

Institóris polgármester ma délelőtt fölkereste a várban Dománsky vezérőrnagyot, akinek megmagyarázta, hogy mindaddig, amíg Aradon ostromállapot nincsen, a katonaságnak semmi köze sincsen a közönség és nyugalom fentartásához. Ez kizárólag a közigazgatási hatóságnak a feladata, s melyet most is teljes

megelégedésre fog ellátni. O, mint a város önkormányzatának őre és első tisztviselője a legerélyesebben tiltakozik a politikai hatóság intézkedéseinek fölülbírálata és jogainak megsértése ellen.

Dománsky állomásparancsnok erre azt felelte, hogy *eláll a katonaság kirendelésétől és az utcák elzárásától, de egy 33. gyalogezredbeli századost kivezényel a beszámoló meghallgatására és az azon, valamint az azt követő események figyelemmel kísérésére.* A polgári hatóság megkeresése nélkül nem fog karhatalmat kirendelni, de ha a kivezényelt százados azt látná, hogy a rend fentartására a politikai hatóság intézkedései nem elegendők, akkor ő teszi meg azokat a rendelkezéseket, amelyeket szükségeseknek tart. Annyit azonban miheztartás végett, már most kénytelen kijelenteni, hogy a beszámolónak *nem szabad semmiféle utcai csoportosulással járni és énekszónak sem szabad fölhangsani.*

(Az elhalasztás érdekében.)

Kovács Vince ezután azt az indítványt tette, hogy *halasztják el Barabás holnapi beszámolóját.* A beszámoló megtartása esetén — mondotta Kovács — az oda önző polgárságot végzetes veszedelmeknek tesszük ki.

Mi nem vállalhatjuk a felelősséget azért az ártatlanul kiontott vérért, mely a gyilkos szurony és golyó nyomán Arad utcáit áztatná. A magunk sorsával rendelkezünk, de polgártársaink életét és testi épességét nem tehetjük kockára. Az indítványt az értekezlet általános helyesléssel fogadta.

(Az általános választójogért.)

Benedek Árpád felszólalásában kifejti, hogy ha az értekezleten tapasztalt lelkesedésnek csak századrészt ki tudnák vinni az utcára, úgy azt mondaná, hogy igenis, tartsák meg a beszámolót. De sajnos, — ugymond — őszintén és nyíltan ki kell jelentenem, hogy küzdelmünkben *nincs mögöttünk a nép.* Ennek pedig az a politika azokat, melyet a koalíció vezérlőbizottsága folytatott. Ez a politika, mely nem a függetlenségi párt politikája, teljes csődöt mondott. A függetlenségi pártnak kötelessége belevonni a népet a küzdelembe. Ha meg lesz az általános titkos községenkénti választójog, velünk lesznek a nép milliói, akkor megsemmisül a katonai uralom. A sikeres harchoz a nép milliói kellene, de ezek nincsenek mögöttünk. Megszerzésükre egyetlen mód van, hogy a párt elsősorban a nép jogáért való küzdelmet állítsa fel. Az így megnövekedett óriási táborral azután újabb harcba indulhatunk és győzelmet is arathatunk. Indítványozza, hogy az aradi függetlenségi párt az ország összes függetlenségi pártjaihoz intézzen átiratot, melyben a pártokat az általános titkos községenkénti választási jog kiküzdésére hívja föl.

Dikciókkal, rejtett gyűlésekkel, bizalmi vagy bizalmatlansági nyilatkozatokkal és purparlékkal nem lehet a válságot megoldani. Szurony ellen szuronyral és hatalom ellen hatalommal kell küzdeni. Kérje meg a párt Barabás Bélát, hogy a jövőben első sorban az általános választói jog megvalósításáért küzdjön.

Barabás Béla felszólalásában hangsúlyozta, hogy most is rendületlen hiva az általános titkos községenkénti választói jognak. A vezérlő bizottságban a füg-

getlenségi párti képviselők annyira vitték a kérdés megérlelését, hogy az Andrássy Gyula által a királynak küldött üzenetben is benne volt a választói jognak széles alapon való kiterjesztése. Mi függetlenségi képviselők becsületesen meg akarjuk és meg fogjuk valósítani az általános választói jog reformját.

(A beszámolót nem tartják meg.)

A beszámoló megtartása dolgában Barabás a következőket mondotta:

— Bevonulásom után elmentem Sarlot főkapitányhoz, aki azzal fogadott, hogy itt van a rendelet, amely megtiltja a beszámoló megtartását. De már másnap közölte, hogy Kristóffy belügyminiszternél sikerült kieszközölni a beszámolónak zárt helyen való megtartását. Tegnap aztán a katonai hatóságok képviselői jártak a főkapitánynál és közölték vele, hogy karhatalmat fognak kirendelni. (Felkiáltások: Gyalázat!) Sarlot erre kijelentette, hogy ő csak abban az esetben vállal garanciát a rend zavartalan fentartására, ha katonaság nem mutatkozik. Erre a katonatisztek hetykén azzal válaszoltak: „Ézért majd mi felelünk.”

Kétségtelen, hogy a katonaság titkos utasításra, keresve keresi az alkalmat, hogy a polgárságba bele kössön. Azon is aggodalmaskodnak, hogy nem fogok-e felségsértő nyilatkozatot tenni. De kérdelem mi köze ehhez a katonaságnak? Ha felségsértést követek el, ott a bíróság, majd ítélkezik ez fölöttem. A felségsértést természetesen, az ő szempontjukból bírálják meg.

Barabás ezután kijelentette, hogy a maga részéről is *helyesnek tartja a végrehajtó-bizottság határozatát és kijelentette, hogy kész annak eleget tenni.*

(Határozati javaslat.)

Az értekezlet ezután elfogadta Benedek Árpád indítványát az általános választói jog érdekében indítandó mozgalom tárgyában, valamint Mülek Lajos dr. következő indítványát:

A politikai hatóság törvény szerint kiadott határozatával szemben, mely Barabás Béla beszámolójának megtartását tudomásul vette a katonai hatóság illetéktelenül törvény és jog ellenére a tudomásul vételbe beleavatkozott és a beszámoló megtartásánál a katonai beavatkozást feltétlenül kilátásba helyezte. A polgári illetékes hatóságnak az illetéktelen katonai hatóság által történt sérelme folytán, a végrehajtó bizottság felelőssége teljes tudatában és a felelősséget egészen elvállalván, nehogy a beszámoló által ártatlan emberek élete és testi épisége veszélynek tétessék ki és a polgárság vérével a nemzeti lobogó is sérelmet szenvedjen: Barabás Béla, az iránta érzett határtalan lelkesedés kifejezése mellett, a beszámolót ezuttal nem tartja meg. Azt alkalmasabb időre halasztja és addig is a politikai hatóság presztízisének helyreállítására a szükséges lépéseket a törvény alapján megteszi.

Az értekezlet ezután még köszönetet mondott a város hatóságának, hogy a beszámoló megtartásának érdekében mindent elkövetett és feladatának magaslatán állott.

Ezután az értekezlet Barabás Béla elzetésével véget ért.

## A pletyka.

(Öngyilkos férj, öngyilkos feleség.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

A legveszedelmesebb társadalmi pestisek egyike: a pletyka. A szelid, az ártatlan pletyka, melyet egymás szórakozására találtak ki az emberek.

A szende pletyka, amely édes testvére az alaptalan mendemondának és a fölzúgó gazragalomnak. E betegség bacillusai a magyar társadalom testén rettenetesen elharapódtak s szinte matematikai pontossággal megállapíthatjuk, hogy a napról-napra előforduló gyilkosság, öngyilkosság s mindenféle rémes eset körisméjét a legtöbb esetben a rágalmokban kell keresni. Ez a halált okozó betegség. Irtózatos működését a következő eset is bizonyítja, melyről ma kaptunk értesítést Nagyváradról:

Belényesen egy orvos fiatal szép feleségét is kikezdte a rágalom, mely a kisebb vidéki városokban különösképpen tombol. Megkezdte működését az Eschegaray darabjából ismert nagy Galeotto, a szeretszálló pletyka, amely rövidesen itt is rémes tragédiát idézett elő.

A férjnek is fülébe jutott a neje hűtlenségéről szóló mendemonda, amelynek ebben az esetben sem volt gazdája, de a melyről mégis mindenki beszélni kezdett, csak az áldozat nem birt védekezni ellene. És a szegény szép asszony úgy a szívére vette a rágalmakat, hogy — miután egy szívéhez szóló, őszinte, utolsó levélben fájdalmas szavakkal tett bizonyosságot ártatlansága mellett — vonatra ült, a fővárosba utazott, ahol mérget ivott és meghalt.

Most a férjet, közbecsülésben álló, derék urlembert, mardosni kezdte az önvád, hogy szeretett szép feleségét ő üldözte a halálba. Holott nem ő tette, hanem a nagy Galeotto, amely addig hajszolta az egyik áldozatát, míg a halálba kergette, hogy aztán a másikra vesse rá magát. Itt is sikeresen végzett.

A férj nem bírta ki sokáig az önvád furdalását, meg az újabb pletykát, amely szegény eltemetett felesége sírján is nyitogatta mérges virágait és rövid idő múlva felesége öngyilkossága után, *agyonlőtte magát*. A napokban temették el nagy részvét mellett. Egyetlen kis leánygyermek maradt a boidogtalan házaspár után.

## A német császár ezüstlakodalma.

(Nagy ünnepségek Berlinben.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 26.

Vilmos császár és Augustta császárné kedden ülik meg ezüst menyegzőjüket és ugyanekkor lesz másodszülött fiuk, Eitel Frigyes herceg esküvője oldenburgi Sarolta hercegnővel. Az egykori Vilmos porosz herceg és Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburgi Augustta Viktória hercegnő eljegyzését 1880. június 8-án hirdették ki Berlinben hivatalosan. A 21 éves hercegről mindenki tudta, hogy szerelemből választotta a nála félévvel idősebb hercegnőt. 1881. február 27-én vonult be a menyasszony — régi hagyományhoz híven — a Bellevue kastélyból a Spree-parti királyi palotába. Este 6 órakor volt az egyházi esketés az udvari kápolnában. Az agg Augustta császárné sajátkezűleg ékesítette a menyasszonyt a koronával és a fátyollal.

Az esküvőn a vőlegény legjobb barátja, boldogult Rudolf trónörökösünk is jelen volt. Vilmos császár az 1888. június 15-én történt trónralépéseig kizárólag családjának és katonai kötelességeinek élt. Azóta az uralkodás gondjai ugyan idejének legnagyobb részét lekötik, de

azért nem szünt meg példás férj és mintaszerű apa lenni.

Hír szerint Ferenc József *Szögyény-Marich* László nagykövetet bizta meg szerencsekívánatainak tolmácsolásával és a nászajándékok átadásával.

A császár és a császárné ma délelőtt résztvettek a székesegyházban tartott istentiszteleten, utközben a templom felé az egybegyűlt embertömeg lelkesült eváclóban részesítette a császári párt. Az istentiszteleten résztvettek a királyi család összes tagjai. Visszatérve a kastélyba, a császár és császárné a diplomáciai kar tagjait, majd fiatalok környezve, az ezüstlakodalom alkalmából rendezett ünnepségekre érkezett németországi, valamint más országi katonai küldöttségek tisztelgését fogadta. Az egyes küldöttségek szónokai beszédet intöztek a császári párhoz, a melyekre a császár válaszolt.

Ezután *Albert* herceg a hadsereg és a tengerészet üdvözlését tolmácsolta a császári pár ezüstlakodalma és Eitel Frigyes lakodalma alkalmából. Válaszában a császár emlékeztetett arra, hogy *Albrecht* herceg képviseli a birodalom újrafeltámadásának nagyszerű korszakát. *Első és utolsó gondolatom* — ugymond — *szárazföldi és tengeri haderóm istápolása*. Adja Isten, hogy háboru ne törjön ki, ha azonban ez az eset tényleg bekövetkeznék, úgy meg vagyok győződve arról, hogy a hadsereg most is csakugy meg fogja állani helyét, mint 35 évvel ezelőtt.

## Aktuális emberek.



### A nemzet özvegyei.

A vértanu özvegye, akit Csiky Gergely tett halhatatlanná, néhány év óta rivolist kapott. Híresebb nála egy másik típus: a nemzet özvegye. Aki a nemzet halottjainak koporsójánál legelől állhat s aki azt mondhatja: a nemzet fájdalmánál csak az övé nagyobb. Abból lettek híresek, amit a halott népszerűségéből elvettek s a halál után is ők a kegyelet napfoltjai. Rikító, jajveszékítő az az ő gyászuk. Az ember önkéntelenül azt hiszi, hogy utójára fenéig akarják üríteni a híresség poharát, amelyből sohase késtolhattak volna, ha az elhunyt a maga részéből nem ad nekik.

Az egyik: *Grósz Bella*. Ki tudja, hogy Lőcsén-e vagy Simontornyan lenne-e a négyheves szezon drámai star-ja ma, ha történetesen *Jókai* Mór öreg szívének másodvirágzásában meg nem szereti s nélkül nem veszi. S Jókai a Magyar nábob öregkori szerelmét a publikum előtt érthetővé tudta tenni, a magáét nem. A publikum regényben, szindarabban szívesen fogadja az öreg emberek szerelmét (még a *Lemondás* színmű *Korolán* grófja is népszerű lett) de az életben nem akceptálja. A nagy embereknel is bottlásnak, hibának minősíti, amelyet a nagy embereknek megbocsát, de azoknak, akiknek kedvéért azt elkövetik, — soha. Jókain a nemzet úgy érezteti a neheztelését hogy a szobrára nem akar adakozni, de azért *Grósz Bella* mégis — Jókainé és nemzeti özvegy. Örökös gyászt visel, nehogy egy pillanatra is elfelejtsék, hogy ki volt a férje.

A másik: *Hoschke*, *Rozsnyai W. H. Kálmán*, — ha neki úgy jobban tetszik. — Ez a név ritkán fejez ki mindent, amit a nagy halott, *Prielle Kornélia* életrajzában vagy elhallgatnak, vagy diszkrét kiméle ességgel írják meg. S az a gyász, mely az ezüsthaju halottat sírjába kíséri, mutatja: még *Rozsnyai W. H. Kálmán* se tudta lerontani, amit a szíveken Szerdahelyiné *Prielle Kornélia* épített. A nagyasszonynak érthetetlen vonzódását nem veszi rossz néven a nemzet, s azt se rója föl büntül neki, ha a kegyesiet

sírdombján ülteti a reklám pipacsait az — akit férjeül tett meg.

Ó, *Hoschke*, a nemzet második özvegye, még igazibb, mint *Grósz Bella*. Vajjon nem fog e ilyen szövegű gyászkeretes kártyát nyomtatni: *özvegy Rozsnyai Kálmán, nehe Prielle Kornélia férje*. S ha letörli arcáról a fájdalom égő könnyeit, akkor *Sidney Carton* (az ő „iroi” neve) visszaemlékezéseket fog írni „az én édes Kornéliámról”, s föl fogja dolgozni „az én ezüsthaju ha'ottam” leveles ládájának tartalmát. Aki néhány év előtt minden csöpp báró oaráságával eldicsekedett, az vajjon a szürkeségbe fogja engedni életének legnevezetesebb ténylet: hogy *Prielle Kornélia* férje volt?

Ketten vannak, elhunyt nagyok egyöngöségeinek élő megtestesítői. Rövid idejű kedvességgel, apoással megváltották egész életük hírességét. S mielőtt a kitüntető gyászuk éneke, örök fájdalmukat hirdetik, nem bántja a lelküket az amit a halottjuk a föld alatt is szenved miattuk: hogy a nemzet a halottak sírját mind ritkábban keresi föl, mert föl hogy őket, az elősdi özvegyeket ott találja.

## MULATSÁGOK.

### Farsangi naptár:

Február 27. Az aradi atletikai klub tea estélye (Tóth-vendéglő.)

Március 3. Az aradi vaskereskedők és alkalmazottak nyugdíjgyűlésének táncvigalma (Központi Szálló.) — Az aradi posta- és távirat alisztek és szolgák táncvigalma (Tóth-vendéglő.) — Az aradi turista-egyesület piknikje. — A kisjenő-erdőhegyi izraelita jótékony nőegylet hangversenyyel egybekötött táncestélye (Kaszinó.)

Március 10. Az aradi sportkedvelő ifjuság táncmulatsága (Iparosház.)

(=) Az Aradi Atletikai Klub tea-estélye. Városszerte nagy az érdeklődés az atletikai klub mulatsága iránt. Az idel farsangnak ezen utolsó mulatsága siker dolgában, az előjelekből ítélve, az elsőik között fog helyet foglalni. Bár a tea-estélyt az atléták szűkebb keretben rendezik — mivel azon csakis a klub családtagjai, valamint a tagok által bevezetett vendégek vehetnek részt, — ezen körülmény semmit sem von le a sikerből, sőt ellenkezőleg, annak előmozdítója lesz. A mulatságot Tóth Endre étteremben tartják meg; kezdete este fél 9 órakor. Bejárat az étterembe a Szabadság-téri oldalon lesz.

(=) Szabadság-Ünnepély Aradon. A Kossuth-asztaltársaság védnöksége alatt álló „hazafias ifjuság” az aradi Kossuth-szobor alap javára március hó 17-én, az ipartestületi vígadó termelben táncal egybekötött Szabadság-ünnepélyt rendez. A műsort igen változatosan állították össze, úgy, hogy az aradi közönség kényes igényeit minden tekintetben kielégítheti. Az estély műsora:

1. Kossuth induló, énekl az állami tanítóképző intézet énekkara. 2. Szabadság napjára, írta Végh István, előadja: *Kesztlerné Kápolnay* Juliska, az aradi színház tagja. 3. Ünnepi beszéd, tartja: *Nagy Sándor* dr. 4. Tabló, rendező Végh István. A tablót öt képben fogják bemutatni s ennek keretében énekek, szavaltok, táncok, beszédek és zeneszámok lesznek. A főszereplők között vannak: *Kesztlér* Ede és *Beregi Sándor*, az aradi színház tagjai.

Az estély kezdete pontban 8 órakor. Belépő-díj: személyjegy 2 kor., családjegy 5 kor., diákjegy 1 kor., karzat a középben 1 kor., karzat oldalt 60 fillér. Jegyek meghívó előmutatása mellett válthatók. Az ünnepély védnökei: *Barabás Béla* dr. és *Nagy Sándor* dr. A rendezőség közel száz tagból áll. Kéri a rendezőség a közönséget, hogy lehetőleg pontosan 8 órakor jelenjenek meg, nehogy a műsor menete zavartassék. A rendező-bizottság holnap este 8 órakor tartja értekezését az ipartestület gyűléstermében. Kéretnek a tagok, hogy mindannyian jelenjenek meg.



(=) Az utolsó öt órai tea. A polgári jótékony négyzet, mint megirtuk, március hó 4-én délután öt orakor tartja ez idei utolsó teaszurját az ipartestület nagytermében. Ez alkalommal érdekes ujtással lepik meg az agilis hölgyek a megjelenő férfi-közönséget. Szórakoztatásukra ugyanis kártya-asztalokat állítanak fel, ahol az urak öt órától nyolc óráig tetszés szerint veszíthetik el a pénzüket. Azok az urak tehát, akiknek nem lesz szerencsájük az udvarlásban, menedékhelyet fognak találni a zöld asztalok mellett és valószínűleg tekintélyes nyereséggel távoznak majd a zsurról, amelynek beléplő díja két korona.

(=) Táncvizsga. Szathmáry Etel, a kitűnő táncitanító diák-kolonja tegnap este tartotta táncpróbáját az ipartestület vigadóájában. A nagyszámú közönség a hajnali órákig a legkitűnőbb hangulatban volt együtt és a fiatal-ág kintartással ropta a tüzesnél tüzesebb táncokat. Szentgyörgyi Katica, Kállay Dalma, Török Sadi, Simon Irén, Frischmann Iona, Goldzieher Vilmos és Babutia Tivadar magántáncokat produkáltak bámulatossággal. Az estélyen résztvettek:

**Asszonyok:** Frischmann Józsefné, Moskovitz M. rné, Meichner Józsefné, Stámfli Györgyné, Feszler Károlyné, Fekete Imréné, Almási Pálné, Darvas Lajosné, Magyar Ferenoné, Aknay Andorné, Szathmáry Jánosné Réhy Mihályné, Schulik Jakabné, özv. Jakoblovics Sándorné, Joanovics Antalné, özv. Cseró Gyuláné, Rosenberg Józsefné, Gross Hermanné, Kalmár Nándorné, özv. Diamant Miksáné, özv. Zöldi Jenóné, Neumányi Béláné, Kemmer Adámné (Borosjenő), Tóth Lajosné, Kohanyi Robertné, Schauner Béláné, Einbach N. né, Gencsi Kálmánné, Varga Imréné, Friedrich Istvánné (Mácsa) Mikolaj Lajosné, özv. Török Istvánné, Kállay Gyuláné, Kocsváry Pálné, Büchler Móráné.

**Leányok:** Frischmann Iona, Meichner Margitka, Pfeifer Gizike, Fekete Margitka, Fekete Nilike, Simon Emilia, Almási Ilonka, Kőmives Juliska, Almásy Vilma s Erzsike, Darvas Margitka, Bella, Zsuzsika és Rózsika Schulik Eivira, Békésy Mariska, Kosztká Emilia, Magyary nővérek, Aknay Katica, Varnay Mariska, Joanovics nővérek, Cseró Erzsike, Rudas Emma, Gross Iona, Lantos Gizella, Domonkos Ilonka, Diamant Ella és Böske, Braun Ella, Neumányi Margitka, Gottlieb Józsa, Tóth Gizike, Kohanyi Zelma, Schauner Margitka, Einbach Zsenike Gencsi Margit, Kovács Ilonka, Friedrich Lujza, Török Sadika, Kállay Dalma, Kocsváry Margitka, Büchler Ilonka és Margitka.

(=) Postás altisztek bálja. Az aradi m. kir. posta- és távirat-altisztek és szolgálk özegeiket, árváikat segítő és temetkezési egyesületük javára szombaton, 1906. évi március hó 3-án Tóth Endre (volt Kass-féle) éttermében jótékonycélú zártkörű táncvigalmat rendeznek. Kezdeté este 8 órakor. A zenét Gyurkovics András zenekara szolgáltatja. Jegyek előre váltathatók az összes levélhordóknál.

(=) Tea-estély Világoson. A világosi „Mária Rózsafüzér segélyegylet“ f. hó 20-án tombolával egybekötött tea estélyt rendezett a világosi nagyvendéglőben. Az estély igen látogatott volt és fényesen sikerült, s jótékonycélra közel 500 koronát jövedelmezett. A siker érdekében az egyesület nő tagjai élén az elnöknő: Török Arpádné és báró Bohus Lajosné alelnöknő buzgó tevékenységet fejtettek ki. Báró Bohus Zsigmondné is több csinos tárggyal járult a tombolához. Jelen voltak:

**Urasszonyok:** özv. Balázs Vilmosné, báró Bohus Lajosné, Csabalia Józsefné, Defaniss Péterné, Faragó Istvánné, Fóthi Zoltánné, Herman Gyuláné (Galsa), Horetzky Julia, dr. Kocsis Gézané, Krivan Jánosné, Németh Károlyné, Novák Kornélné, Piblinger Lajosné, Stéger Vendélné, Török Arpádné, Trintz Zsigmondné, Valerian Józsefné, Veró Mihályné (Arad), Véber Jánosné, Weisz Lajosné, és Wehe Jánosné.

**Urak:** Augsburgi Aranka (Arad), Balázs Médí, báró Bohus Juliska, Herman Margit, Herman Bella (Galsa), Klukovits Rózsika (Ujarad), Kucsera Blanka, Mohr Linike, Német Gabriella, Puskás Piroška (Arad), Teffert Mariska, Török Nusí, Valerian Stefike, Weisz Margit és Zeitler Ilonka (Temesvár).

## A hírlapelárusítás korlátozása.

Intézkedések a sajtó ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 26

A főváros politikai köreibben a *Népszava* tudósítása nyomán az a hír terjedt el, hogy a belügyminiszter e hó 27-ikén rendeletileg meg fogja vonni az összes lapoktól az utcai elárusítás engedélyét, hogy ilyképen a legerősebben agitáló boulevard-lapok terjedését s a szegényebb néposztályoknak a politikával való foglalkozását megakadályozza. Hír szerint a rendelet már el is készült.

Ezzel a híradással szemben egyik budapesti estilap a következőket jelenti:

A „Népszava“ nyomán ma több lap azt ujságolja, hogy a belügyminiszter megtiltja a lapok utcai árusítását, illetőleg a megadott engedélyeket visszavonja. A kormány e betiltást, ugyane forrás szerint, nem is politikai, hanem egyszerűen adminisztratív okokkal indokolja és hivatkozik arra, hogy akadtak helyi hatóságok a multban, amelyek a nekik nem tetsző hírlapoktól maguk vonták meg az utcai elárusítás jogát. A belügyminiszteriumban garmadában hevernek a hozzá megfelebbezett akták, bizonyosságai a helyi önkénynek, amelyeket a kolportázst kezelték. Volt rá eset, hogy egyes lapokat a köteles példányok rendetlen kézbesítése címén és ilyenfajta más ürügyekkel tiltottak el az utcai elárusítástól. Még pedig olyan adminisztratív közegek, akik hajnaltól napestig verset szavaltak a sajtó szabadságáról.

Ami értesülésünk szerint *nincs szó az utcán elárusítás betiltásáról*. A kormány szándéka az, hogy a királlysértési pörököt a lehető leggyorsabban intézteti el s a kiszabott büntetésnek pénzbüntetésre vonatkozó részét nyomban végre is hajtja a hírlapok kaucióján. A kauciót, épp ezokon, *rendelettel a duplájára emeli*. Vagyis 21.000 koronáról 42.000 kora.

Ha ez sem vezetne a sajtó megtörésére, *ugy következnek a postaszállítási kedvezmény megvonása*.

Akármit álljon is a dolog: mindezek az intézkedések a sajtó és a gondolat szabadsága ellen irányulnak s ha igazat mondanak a fenti híradások: ezekkel a megszorításokkal a kormány olyan politikát követ, amely még az ő szempontjából is észszerűtlen.

A félhivataios *Bud. Tud.* késő éjjel jelenti: *Kristóffy* József belügyminiszter a hírlapok utcai árusítása tárgyában valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez 22200/III. 1906. szám alatt a következő rendeletet intézte:

Az utcai árusítás és a házalás útján terjesztett sajtótermékek, különösen pedig a hírlapoknak már évek óta az események és tények elferdítése, valamint valótlanosságok közlése által a közvéleményt irányzatlanul nemcsak félrevezetik, hanem a kormány, a közhatalóságok és ezzel a törvényes rend ellen folytatott izgatáson kívül az állami rendet, valamint a közbékét és közrendet súlyos zavarok veszélyének teszik ki.

Míthogy az 1848. XVIII. t. c. 45. szakasza, valamint az 1867. június 25-én kiadott 1781. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében a kormánynak jogában és kötelességében áll, hogy a nyomtatványoknak házalás útján való utcai árusítása fölött felügyeletet gyakoroljon,

azt bizonyos föltételekhez és szabályokhoz köthesse, sőt az ily módon való árusítást el is tiltassa: ez alapon az állami és közrend érdekében 1867. évi 1781., 1897. évi 1608. és 1902. évi 11287. számú belügyminiszteri rendeleteknek hatályon kívül helyezése mellett ezennel elrendelem, hogy hírlapoknak és röpiratoknak utcán vagy nyilvános tereken házalás útján vagy kiküldéssel való árusítása további rendelkezésig tilos. Az ily módon árusított sajtótermékek az árusítóktól azonnal lefoglalandók.

Ezen tilalom megszegését az 1897. 50. t. c. első szakaszába ütköző kihágásnak minősíteni és tízenöt napig terjedhető elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbírással rendelem büntetni. Ezen rendelet következtében a jelenleg érvényben levő ilyen engedélyek hatályukat veszítik. Míthogy továbbá az 1848. XVIII. t. c. 43. szakasza az ítéletileg el nem tiltott sajtótermékeknek szabad árulása csak a könyvárosoknak van megengedve, ennélfogva kijelentem, hogy a hírlapok, röpiratok dohánytőzsdékben, nyilvános üzlethelyiségekben, vasúti állomásokon való árusításának kérdése szintén a belügyminiszter mint legfőbb rendőri hatóság hatáskörébe tartozván, a kérdés mikénti szabályozását későbbre tartom fenn. Míróli mindeztartás végett azzal értesitem, hogy azt végrehajtsa és ellenőrzés végett a rendőri hatóságokkal haladéktalanul közölje. Budapest 1906. február 26.

*Kristóffy s. k.*

A *Bud. Tud.* a rendelethez a következő kommentárt fűzi:

A rendeletben felhozottakon kívül a kibocsátás okául szolgál az a körülmény, hogy az utcai árusításra kerülő hírlapok az utóbbi időben tendenciózus valótlanosságokkal árasztották el a közönséget, amivel nemcsak tévedésbe ejtették a járókeleket de megis károsították őket, mert a rikkancsok szenzációs címeket ordítva, tolatkodó viselkedéssel a lap megvételére csábították és kényszerítették a közönséget. Felhozza még a félhivatalos, hogy a kolportázssal 6-8 éves gyerekek foglalkoznak, akik iskolaköteles létükre iskolázás helyett valóságos lazzaroni osztályává fejlődnek.

## Fejérváry Bécsben.

Lemondó tisztviselők.

(Katonaság a pesti megyeházán.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 26.

A politikai élet minden izgalmát az országszerte tervezett, de nagyrészt betiltott népgyűlések foglalják le. Más megnyilvánulása, a mai viszonyok között, vajmi kevés van a politikai életnek.

A kormány rendeletei közül ma a hírlapok kolportázásának betiltását tartalmazó van hivatva az egész országban nagy megütközést kelteni.

Mai távirataink a következők:

**Miniszterek Bécsben.**

*Fejérváry* Géza báró miniszterelnök, *Vörös* László kereskedelmi és *Feilitzsch* Artur báró földmívelésügyi miniszter ma délután Bécsbe utaztak, hogy jelen legyenek a holnap délelőtt tíz órakor *Goluchowski* gróf külügyminiszter elnöklete a tartandó közös miniszteri értekezleten.

A király ezuttal alkalmasint kihallgatáson fogadja a miniszterelnököt, aki valószínűleg csak szerdán vagy csütörtökön tér vissza Budapestre.

### Az idei költségvetés.

A pénzügyminiszter ma tette közzé az 1906. évről szóló költségvetést. A hosszú bevezetésben a pénzügyminiszter előadja, hogy a minisztertanács 1906. jan. 4-ikén felhatalmazást adott az egyes minisztereknek, hogy bizonyos csekély korlátozás mellett folyósíthassák azon kiadásokat, melyek az 1905. évi költségvetésbe fel voltak véve.

### Pestmegye tisztikara lemondott.

Rudnay Béla királyi biztos tudvalevőleg betiltotta Pestvármegyének február 27-ikére kitűzött rendkívüli közgyűlését, amiről Beniczky Lajos alispán értesítette a megyebizottsági tagokat. A királyi biztos környezetében mégis tartanak attól, hogy a bizottsági tagok nagy része meg fog jelenni a betiltás elleni tiltakozás előterjesztése végett. Ennek megakadályozására ma a királyi biztos megbízásából megjelentek Beniczky Tamás és Gersich rendőrfelügyelők Beniczky Lajos alispánnál, akit felszólítottak, hogy a közgyűlési terem összes ajtajának kulcsait adja át. Az alispán kijelentette, hogy az erőszaknak enged és átadta a kulcsokat mire a felügyelők lezárták a közgyűlési terem összes ajtajait és a kulcsokat magukkal vitték.

A királyi biztos intézkedésére holnap reggel katonaság szállja meg a megyeházát, hogy a netán érkező bizottsági tagokat eltávolítsák.

A mai nap folyamán lemondtak a vármegye összes tiszteletbeli tisztviselői, úgy hogy most már a vármegyénél nincsen egyetlen egy aktív, vagy tiszteletbeli tisztviselő sem, aki a lemondási kérvényt alá nem írta volna.

A váci főszolgabírószág tisztikara az első, amely elhagyta a helyét. Ivánka Pál főszolgabíró, Melczér Gyula és Földvári Gyula szolgabírók és Szuper Géza közgazgatási gyakornok ma megkezdték a leltározást amelyet az est folyamán be is fejeztek, azután bezárták a hivatalt, amelyből még a díjnokok is eltávoztak és a kulcsokat átadták a ház tulajdonosának.

### Népgyűlések mindenfelé.

Békés-Csaba, február 26. Szarvason és Békésen tegnap megtartották a tervezett népgyűlést. Rendzavarás egyik helyen sem fordult elő.

Tokaj, február 26. Bernáth Béla, a mádi kerület volt országgyűlési képviselője tegnap ott beszámoló beszédet mondott. Utána Eszterházy Imre gróf is beszélt.

Nagy-Kőrösről jelentik: A 38. gyalogezred két százada ideérkezett; a csendőrség létszámát 17 fővel megszaportották.

Szegszárd, február 26. A tegnapi hirdetett népgyűlés elmaradt. A városba két század lovasság és egy század gyalogság érkezett. Este tüntetés volt, mely alkalmával Boda Vilmos volt orsz. képviselő beszédet intézett a néphez.

Simonsits Elemér vármegyei főjegyző lemondott állásáról, illetve nyugdíjaztatásáért esküvő.

### Visszautasított osánadmegyei tisztségek.

Megirtuk, hogy Cseresnyés János osánadmegyei főispán Botiok Béka aradi ügy-

védjelöltet, Botiok őszentannai nyugalmazott tanító fiát mezőkovácsházi főszolgabíróvá nevezte ki. Az ujonnan kinevezett főszolgabíró beiktatása március 1-én lesz. Mint értesülünk, Cseresnyés főispán a napokban, az aradi román nemzetiségű ügyvédjelöltek közül még Papp János ügyvédjelöltet, a ki Nagy Sándor dr. volt országgyűlési képviselő irodájában dolgozik, megyei aljegyzői állással kínálta meg, Fazekas Lajost, Pop C. István ügyvéd irodavezetőjét pedig árvaszéki ülnökséggel, de egyikük sem fogadja el a felajánlott állásokat.

### A deési kormánybiztos bevonulása.

Deésről táviratozzák: Papp Sándor kormánybiztos 22 én délután érkezett Deésre. A kormánybiztos az állomásról a vármegyeháza átellenében lévő csendőrlaktanyára hajtatott, ahol lakást rendeztek be számára. Másnap látogatást tett a vármegyei hivatalok főnökeinél, akik előtt hangsúlyozta, hogy feladatául tekinti az önkormányzati ügyvitel megvizsgálását, a közrend és béke fenntartásának ellenőrzését, de mindezt kizárólag a feunálló törvények pontos szem előtt tartásával. A lakosság hangulata teljesen nyugodt.

### HIREK.

— Damjanich rokonai Aradon. A Nagybeckerekről jövő ma éjeli vonattal két urihölgy érkezett Aradra, akik nyomban a Szabadság-térre hajtatottak és ott, a vértanuk szobra előtt letérdelve imádkoztak. A rendőrszem meglátta a térdelő hölgyeket és megkérdezte tőlük, hogy mért térdelnek? A hölgyek a rendőr kérdésére azt válaszolták, hogy családuknak tagjának, Damjanich tábornoknak lelki-üdvéért s a magyar szabadságért imádkoznak. Kijelentették a hölgyek egyuttal azt is, hogy holnap meg fogják koszoruzni a vértanuk szobrát.

— Aradmegye ellenállási alapja. Az Aradvármegye tisztviselőinek kártalanítására szolgáló alapra újabban az aábbi tekintélyes adományok érkeztek: Blaskovich Ernő 10,000 korona, ifj. Mahler György 10,000 korona, Biró Kálmán 5000 korona, Kabdebó István 5000 korona, Váradai Török Gyula 5000 korona, Heinrich Sándor 3000 korona, Mairevitz Mór 2000 korona, Bolyos Mátyás 1000 korona és Mezey Béla 1000 korona. Ezzel az alap 265000 koronára növekedett.

— Tisza István szembaja. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Hetek előtt az a hír terjedt el, hogy Tisza István gróf egyik szemén megvakult. Egy lovaglás alkalmával leesett a lóról és egyik szemét annyira megsértette, hogy elvesztette ezen a látó képességét. Tiszához közel álló körökben megcáfolták a hírt, dacára annak, hogy Tisza egész télen át Párjész kolozsvári egyetemi tanár kezelése alatt állott. Tisza ma Bécsbe utazott és onnan hosszabb látózkodásra Wiesbadenbe megy. Ma aztán az a hír terjedt el, hogy Tiszának nemcsak egyik szeme van megtámadva, hanem a másik is veszélyeztetve van, és legközelebb súlyos operációnak kell magát alávetnie.

— Az Aradmegyei Takarékpénztár tökélemelése. Az Aradmegyei Takarékpénztárnál ma délután öt órakor járt le a határideje az elővételi jognak, amelyet az intézet részvényesei az ujonnan kibocsátott 750 darab 1600 korona árfolyamu részvényre gyakorolhattak. Amint értesülünk, a kibocsátásnál a régi részvényesek tul-

nyomó részben gyakorolták elővételi jogukat; néhány részvényre nézve az opció eladás tárgyát képezte, s ezeknél az elővételi jogért 300—310 koronát fizettek. A részvény-kibocsátási művelet ekkép teljes sikerrel járt.

— Tömeges lovaglás ügyek. A főváros szombati rendkívüli közgyűlése a lovaglás ügyek egész áradatát vetette felszínre. Eddigelé öt ügyben tárgyaltak, amelyekről az alábbi listát állíthattuk össze: Hecht Ernő dr. provokáltatta Biró Henrik demokrata városatyát. Rácz Károly dr. Biró Henriket és Pollacsek Sándor dr-t. Ugyancsak Rácz Károly dr. Perl Soma dr-től is elégtételt kért. Az Andreánszky-Heltai afférről már megemlékeztünk. Andreánszky segédei Szász Zsombor és Zlinszky István, míg Heltai Ferenc Gajári Odönt és Münnich Aurélt nevezte meg segédeit.

— Egy aradi festőművész sikere. Kiss Károly a nagybányai festő iskola volt növendéke Arad város művész ösztöndíjának egyik élvezője, aki jelenleg Münchenben folytatja tanulmányait, értesítette Kádas Kálmán városi főjegyzőt, hogy Tácsón festett képét, amely egy parasztház folyosóját ábrázolja, a bajor király tekintélyes összegért megvette képtára számára. Kiss Károly, Arad városától évi 600 korona ösztöndíjat kap.

— A vaggongyári sztrájk. A megszakadt béketárgyalásokat a munkások és a vaggongyári igazgatóság megbízottai ma délután folytatták Zubor Andor helyettes iparhatósági biztos elnöklete alatt. A tárgyalás során a vaggongyár igazgatósága hajlandónak mutatkozott 119 sztrájkoló munkás visszavételére és a munkások egyéb követeléseit tárgyában is engedékenységet mutatott. De a sztrájkolók az igazgatóság ajánlatával nincsenek megelégedve és kijelentették, hogy tovább is folytatják a sztrájkot.

— A szokotól felkelés. Londonból sürgönyzik: A gyarmatügyi hivatal Lugard Frederik távirata alapján jelenti, hogy a szokotól angol hejrtartó megerősíti azt a hírt, hogy három angol tiszt és 25 banszült lovas életét veszítette. A szerencsétlenség úgy támadt, hogy a legénység lovai megvadultak. Az angol helyőrség biztonságban van. Az ottani főnökök résztvesznek a felkelés elnyomásában. 28 ára mintegy 150 főnyi katonai megerősítést várnak Szokotóba.

— A szerb vámhábcru véget ért. Belgrádból táviratozzák: A szerb kormány megegyezett a bolgár kormányval a szerb-bolgár vámunio teljes elejtése dolgában. A két állam külön vámszerződést fog kötni. Legközelebb megkezdődnek a tárgyalások Ausztria és Magyarország és Szerbia között a kereskedelmi szerződések megkötése dolgában. Ezzel a vámháboru is véget ért.

— Halálos szerencsétlenség. Lippáról jelentik: A minap több talasíncl munkás feusztatótutajok javításával foglalatoskodott. Az egyik tutajt éppen fölemelték s cölöpökkel támasztották meg, amikor Hatkeu György munkavezető a tutaj alá bujt, hogy megnézze, vajjon nincs-e rajta valami javítani való. Ekközben az egyik cölöpöt a lábával meglökte, mire az egész tutaj ráesett és nyomban agyonütötte.

— Kutha esett gyermek. Berzovai tudósítónk jelenti: Despa Antal tíz éves iskolágyermek vízmerítés közben beleesett a görög keleti iskola udvarán levő tíz méter mély kutba. A fiu segélykiáltására az udvaron tartózkodók kihúzták a már sok vizet nyelt Despa Antalt a kutból, úgy, hogy az ijedségen és pár liter jó-

minőségű kútviz lenyelésén kívül egyéb baja nem történt.

— **Házasság.** *Göcze Géza* vinalgai m. kir. adólistát e hó 24-én örök hűséget esküdött *Reimholcz Janka* kisasszonynak, Reimholcz György vinalgai aljegyző leányának. Násznagyok voltak: ifj. *Schäffer Vilmos* takp. pénztárnok és *Schäffer József* főjegyző.

**Borlódán** György, az aradi kir. járásbíróság kedvelt tisztviselője e hó 24-ikén, szombaton tartotta esküvőjét *Eugusz Paula* urhölgygyel, Eugusz zombori földbirtokos bájos leányával. Az esküvő a zombori Szent Anna templomban folyt le, nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében. Tanúk *Novakovics Ferenc* cs. és kir. százados és *Borlódán János* voltak.

— **Francia-venezuelai háború előtt.** *New York*-ból táviratozzák: *Willemsstad*-ból jelentik, hogy *Castro* eadók azt hirdeti, hogy meg fogja alázni Franciaországot és nem törődik a Monore elmélettel. Első sorban a franciákat fogja az országból kiűzni, azután az angolokat, amerikalakat és németeket, a kik *Castro* szerint még a kínaiaknál is rosszabbak. Venezuelában a jobb körök kijelentik, hogy a közérdek szempontjából kívánatos az Egyesült Államok beavatkozása. *Castro* azért haragszik az amerikalakra, mert azt hiszi, hogy Venezuelára áhítoznak.

— **Hét lapelkobzása.** Hét napilapot koboztatott el tegnap a bpesti ügyészség indítványára *Bakonyi Kálmán* vizsgálóbíró. A lefoglalt napilapok: a *Budapest*, *Egyetértés*, *A Polgár*, *Pesti Hírlap*, *Pesti Napló*, *Az Újság*, *Független Magyarország*. Az elkobzásra az szolgáltatott okot, hogy a nevezett lapok szövegében közzölte *Polónyi Géza*-nak azt a beszédét, amelyet a tiszteletére rendezett lakomán szombaton este a Sas-körben mondott s amely beszédben az ügyészség királlysértést lát. Tizenhét rendőrtisztviselő és egész sereg rendőr fogatosította a vizsgálóbíró rendeletét.

— **Udvarhölgyek rabláncon.** A „*Russkaja Starina*” című orosz folyóiratban *Polovcov Xenia* leírja, hogyan büntették régebben az erkölcselen magaviseletű orosz udvarhölgyeket. Különösen *Petrovna* Erzsébet cárnő fordított nagy figyelmet udvarhölgyeinek erkölcseire. Egy ízben 1746. április 4-én ukázta ki közzé, mely az udvari dámákat igen furcsa eszközzel akarta jó modorra nevelni. A nevezetes utazó így hangzik:

„Ő császári felsége legkegyesebben megparancsolta, hogy azokban a szobákban, ahol udvaroncok és udvarhölgyek együtt étkeznek, oty szekrényt (kalodá) helyezzenek el láncokkal, amilyen az orosz templomokban gyakori. S ha az ebédnél vagy a vacsoránál valamelyik udvarhölgy illetlenül ül helyén, azonnal láncolja a kalodához s hagyják ott az étkezés végeztéig, hogy a többiek ezt lássák s ne merészeljenek hasonlóképen viselkedni. *Wassili Ivanov* kereskedőnek adassék megbízás egy ilyen kaloda beszerzésére.”

Nem kevésbé érdekes a cárnénak alábbi írása, amely a templomokban való tubakolást tiltja el:

„Ő császári felsége jónak látta elhatározni, hogy az udvaroncok és udvarhölgyek ne tubakoljanak istentisztelet alatt a templomokban. Ha azonban az udvarhölgyek egyike mégis merészkedik tubakot használni, azonnal vétessek el tőle a tubakos szelence és ne is adassék többé vissza.”

Két esztendővel később azokat az udvarhölgyeket, akik az istentisztelet alatt beszélgettek, ott a templomban rögtön bilincsbe verték. Ezt a parancsot *II. Katalin* cárnő megújította. Azt pedig nem lehet tudni, mikor vesztették hatályukat e különös rendelkezések.

— **Hazardjáték az orosz klubokban.** *Filippov W. G.*, a pétervári titkos rendőrség főnöke, érdekesen nyilatkozik az orosz klubokban divó hazardjátékról. Ha valaki, úgy én legjobban tudom, mondja *Filippov*, hogy a hazardjáték mennyire szaporítja a kriminális esetek

számát. Egyik klubot a másik után nyitják meg és nem tehetnek ellene semmit. Egy klub kibérelte a Pavlovotermét negyvenezer rubelért. Ennek a rengeteg összegnek a hazardjátékból kell befolyás. Főhíborító, hogy a nőket is oda engedik a játékhöz. Ezt a szokást a Csernovecsevezky-klub kezdte. Először a félvilági hölgyeket bocsátották be, azután az uri nőket. Panaszosan említi *Filippov*, hogy a törvény nem nyújt segédkezet a klubok bezárására. Nincs arra nézve szabatos meghatározás, hogy tulajdonképpen mi a hazardjáték és csak akkor állapíthatják meg a játék karakterét, ha már hosszabb idő óta játszzák. A büntetőtörvénykönyv csak ennyit mond: minden hazardjáték tilos. Egy másik, még 1786-ból származó definíció ez: Hazard minden játék, amelynek alapja a véletlen. Mostanában játszanak a többi közt makaót és ékartét. Ha valamelyikről kimondják, hogy hazardjáték, a játékosok hamarosan kitalálnak valami új játékot. Legjobb volna meghatározni, hogy mit szabad játszani és az összes többi játékra rásütni a hazardjáték bélyegét.

— **A tanítószék köréből.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Russ Valéria* ópécskai és *Zeyk Alexandra* brádi állami elemi iskolai állandó helyettes tanítókat ugyanazon állami népiskolákhoz rendes tanítókká nevezte ki; *Tarkó János* szent-leányfalvai tanítót a nagybecskereki állami elemi iskolához helyezte át.

— **Abdul Aziz gyémántjai.** *Tangerből* írják, hogy *Abdul-Aziz* szultánt ugyancsak nyugtalanítják a Marokkó körül felmerült európai bonyodalmak. A szultán, aki minden eshetőségre elkészült, arra is gondolt, hogy egy esetleges háború veszedelmét elől legalább a saját vagyonát hozza biztonságba. Ennélfogva, egy párizsi nagy ékszerkereskedő közvetítésével, vagyonából husz millió frankot gyémántokba fektetett. Így arra az esetre, ha *Abdul-Aziz* meg akarna szökni Marokkóból, csak a gyémántos ládikáját kell a hóna alá kapnia, aztán mehet.

— **Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság forgalmi kimutatása 1906. évi február 1-től 15-ig.** Személyszállítás 1906. február 1-től 15-ig 16578 személy, bevétel 3330 korona 80 fillér, 1905. február 1-től 15-ig 15640 személy, bevétel 3087 korona 10 fillér, 1906. január 1-től február 15-ig 48521 személy, bevétel 11680 korona 90 fillér, 1905. január 1-től február 15-ig 47099 személy, bevétel 10847 korona — fillér. Teherszállítás 1906. február 1-től 15-ig 3213550 kilogram, bevétel 3347 korona 40 fillér, 1905. február 1-től 15-ig 2155450 kilogram, bevétel 2519 korona 82 fillér, 1906. január 1-től február 15-ig 8701010 kilogram, bevétel 9495 korona 30 fillér, 1905. január 1-től 15-ig 5946010 kilogram, bevétel 6823 korona 10 fillér.

— **Szép fogakat** csakis a *Dentolin* fogcsemege használatára biztosít. *Vojtex* és *Weisz*nál. 132

## A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.\*

### Egy pikáns feljelentés.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés lapja folyó év február 25-iki számában „Egy pikáns feljelentés” cím alatt közlemény helyreigazításul szíveskedjék tudomásul venni s b. lapjában az alábbiaknak helyt adni: Ugyanis feljelentésemben *Varga Károly* ev. ref. hitoktató ellen durva bánásmód miatt tettem panaszt, míg feljelentésemhez fűzött külön mellékletben azt soroltam fel, hogy a *szentpétertéri iskolába* járó némely gyermekek mily „szafos kiszólásokkal” pertraktálják a felntötteket az utcán. (Büdös zsidó, büdös zsidó anyja stb.)

Hogy fogalma legyen t. szerkesztő urnak arról, hogy az iskolás gyerekek részéről mily inzultusokat kénytelen egy uri nő elűzni, citálok feljelentésem mellékletéből az alábbiakat:

\* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Két fiam a *Weitzer János*-utcai iskolába jár, feleségem rendszeresen elmegy a gyerekekért; karácsony előtt kisebbik fiam kérdezte az anyját, az *Ujterem*- és *Aranykéz*-utcában menvén haza: mit kapok a *Jézuskától*, ha jó leszek? A *szentpétertéri iskolából* akkor mentek haza a gyerekek, akik hallván kis fiam beszédjét, elkezdte az egyik mondani:

— *Mit kaptok ha jó leszek? Büdös zsidó . . . stb. stb.* a leirhatatlan galád szitkok egész özöne következett apára, anyára. A „büdös zsidó” titulus napirenden lévén, azon már megse ütközik az ember.

Azt hiszem, hogy feljelentésemnek ezen része valamennyire az iskolaszéket is érdekelheti.

Arad, 1906. február 26.

Teljes tisztelettel  
Bedő Bendeguz.

## Motemenetek

Arad—Uj-Szt-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.01	Kétegyháza felől este 6.03

Arad—Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.14	Mezőhegyes felől reg. 5.42
Battonya felé d. u. 12.30	Battonya felől d. e. 11.09
Mezőhegyes felé este 5.32	Battonya felől d. u. 3.40

Arad—Borosjenő között.

Borosjenő felé d. e. 8.23	Borosjenő felől d. u. 1.58
Borosjenő felé d. u. 2.40	Borosjenő felől este 9.14

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

### A Viktoria közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 26.

A *Viktoria* takarékos és hitelintézet, az aradi és aradmegyei románok hatalmas arányokban fejlődő pénzintézete, tegnap tartotta tizennyolcadik évi rendes közgyűlését *Ciorogariu Romulus* igazgatósági alelnök vezetése mellett.

*Ciorogariu Romulus* elnök megnyitó beszédében rövid visszapillantást vet az intézet 18 évi működésére és örömmel konstataita, hogy az intézet folytonosan izmosodik. Ezután üdvözölte a nagyszámban megjelent részvényeseket és a jegyzőkönyv vezetésére *Raicu Sebő* vezértitkárt és *Papp Vazul* intézeti ügyészt kéri fel.

*Oncu Miklós* vezérigazgató előterjesztette igazgatósági jelentését, a mely szerint az intézet az 1905. évben 98,945.278-78 korona összes forgalom mellett 147,678-01 korona nyereséget ért el.

Az igazgatóság javasolta, hogy ezen összegből az alapszabályszerű levonások után: 52,071-20 korona a tartalékalapok gyarapítására, — amely összeggel a tartalékalap meghaladja a nyolcszáz ezer koronán felüli összeget. — 54000 koronát kilencszázalékos osztalék kifizetésére, 4942-47 koronát a nyugdíjalapra és 7000 koronát a közmívelődési és jótékonycélokra fordítsanak és a fennmaradó 8482-30 koronát az 1906. évi nyereség-számlára írják elő.

A közgyűlés az igazgatóság összes javaslatait egyhangulag elfogadta és elhatározta, hogy részvényenként 18 korona osztalékot február 26-tól kezdve fizetnek ki az intézet pénztáránál.

Ezek után a közgyűlés a sorrend szerint kilépett *Trutia Péter* ügyvédet és *Popoviciu György* esperest és szentszéki ülnököt újból és egyhangulag igazgatósági tagokká választotta, a bíráló bizottságba pedig 35 tagot választott meg.

*Goldis László* részvényes indítványára a közgyűlés az elnöknek, a közgyűlés tapintatos vezetéseért, az igazgatóságnak, a vezérigazgatónak és a titkárnak az elért szép eredményért, a felügyelő-bizottságnak és a szorgalmas tisztviselői karnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Ezzel a közgyűlés véget ért.



## Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 26

Kínálat és vételkezdő korlátolt. Elkelt 10,000 méter-mázsa buza 5 fillérrel olcsóbb áron.  
Az árak 100 kilónként számítva:

## Zárul 12 órakor:

Buza 1906. áprilisa . . . . .	16.80—16.82
Rozs 1906. áprilisa . . . . .	13.68—13.70
Zab 1906. áprilisa . . . . .	15.34—15.36
Tengeri 1906. májusra . . . . .	13.88—13.90
Uj őszi buza 1906-ra . . . . .	16.74—16.76

## Zárul 5 órakor:

Buza 1906. áprilisa . . . . .	16.80—16.82
Rozs 1906. áprilisa . . . . .	13.68—13.70
Zab 1906. áprilisa . . . . .	15.42—15.44
Tengeri 1906. májusra . . . . .	13.94—13.96
Uj őszi buza 1906-ra . . . . .	16.74—16.76

Irányzat kellemes.

## Zárul 5 órakor:

Csentrák hitelesítvény . . . . .	669.75
Magyar hitelesítvény . . . . .	788.75
Lezártolóbank részvény . . . . .	522.50
Kima-Murányi vasúti részvény . . . . .	543.—
Csentrák-magyar államvasúti részvény . . . . .	672.—
Köszüti vasút . . . . .	601.50
Városi villamos vasút részvény . . . . .	327.25
Kriszobor szanatórium sorsjegy pénzben 10.50	
Kriszobor szanatórium sorsjegy árúban 12.—	

## Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 26. —

**Magyar elsőrendű:** Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 128—130 fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 134—135 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 133—134 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 135—137 fillérig.  
**Szerbiai:** Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 134—135 fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban 133—134 fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 132—133 fillérig.  
**Sertéslétszám:** Február 23. napján volt készlet 37,270 darab, február 24. napján felhajtott 1123 darab, február 24. napján elszállított 700 darab, február 25. napján maradt készlet 37,693 darab.

A hírtől sertésüzlet irányzata: Csöndes.

## NAPIREND.

Február 27. Kedd. Róm. kath. naptár: Leander. — Protestáns naptár: Leander. — Görög keleti naptár (február 14.): Auxent. — A nap két 6 óra 48 perckor, nyug-szik 5 óra 39 perckor.

**Időjárás.** A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Enyhébb, elvélve csapadék.

Február 27. Az aradi kereskedők körének választmányi ülése este 9 órakor.

## A Scott-féle Emulsió

legjobb norvégiai gyógyszerkamájolajból készült alfoszorsavas mész és nátron hozzáadásával. Alkalmas mindazon esetekben, melyeknél ezideig a közönséges csukamájolajat használták.

A SCOTT-féle EMULSIÓ-ban a csukamájolaj zsírtartalma a SCOTT-féle emulgalási eljárás következtében legapróbb cseppekben egyenletesen van szétosztva, úgy hogy a csukamájolaj ilyen formában sokkal könnyebben emészthető, mint a közönséges ősdi formában. Azonkívül a SCOTT-féle EMULSIÓ határozottan jó ízű, úgy hogy ennél a közönséges csukamájolaj kellemetlen undorító íze teljesen hiányzik.

A SCOTT-féle EMULSIÓ valódiságának jele a „a hátán nagy csukahalat vivó halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszerárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintaüveggel bármintve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL, 3911

„Városi gyógyszerár”

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 f.

## CSARNOK.

## A második bál.

Irta: Nyáry Albert báró.

[2]

(Folytatás.)

Iza grófnő annyi ember között is csakhamar megtalálta szemével László grófot. Pedig nem könnyű volt megismerni. Nem huszártílla feszült rajta mest, hanem fekete frakk, amelyhez talán még jobban illett rövidre nyírott szőke bajusza. Tehát ő is csak afféle békés tartalékos huszár, akinek csak nagy ritkán cseng melódiát a sarkantyúja. Hattyányi grófnő az udvar fogadása után az arcadok alá ült, ahol a többi dámák is gyülekeztek, Iza grófnő pedig elvegyült a fal mellett aranyos székecskéken csevegő leányok között. A táncot még csak kevés pár kezdte meg. A fiatal urak csomókba verődve beszélgettek, talán azt fontolgatva, hogy kivel kezdjék meg a csárdást. Zoltay László már bent volt a táncolók között. Egy nagy barna szemű mosolygó száju szép leány tette karjára a kezét.

— Te kérek — fordult Iza grófnő szomszédjához — mond csak, ki az a szépség, akivel most táncol gróf Zoltay?

A kérdezett odatekintett, aztán csodálkozva felelt neki.

— Édesem, te még Buday Itonát sem ismered?

— Tudod annyi sokat kellett megismernem két nap alatt, hogy igazán elfelejtettem a neveket és az arcokat.

— Ah! Ah! és lám László grófot nem felejthetted el? — kérde az pajkosan.

— Nem, azaz hogy rokonom, már láttam előbb is — felelt Iza grófnő zavartan.

— De arra fogadni mernék, hogy engem is csak úgy nem ismerve szolgáltattál meg.

— Igazad van, ha őszintének kell lennem.

— Köszönöm az őszinteséget. De hát ha Buday Itonát nem ismered, hogy kívánhatnám, hogy én rólam tudjad, hogy ki vagyok. Saágy Bébi — szolgálatjára!

S hamiskás komolysággal hajolt meg a kis Iza előtt.

— Igazán? — csapta össze örvendezve kezét a kis grófnő, — hisz akkor régi, nagyon régi barátom vagy Bébi. Tudod, csak egy képzeletben. Mikor nénejeid hintaja begördült hozzánk, mi dig dobogott a szívem, hogy nem buvik-e ki a fedél mögöl egy kövér, kis barna leány, akiről annyit beszéltek nekem a jó nének. Soha! Mindig csak vágyakoztam utánad, mindig csak hallottam beszélni felőled s ime a találkozást, amit mint kis leány annyira óhajtottam, most mint felnőtt leány erem meg. Édes Bébi, hogy szeretnélek most mindjárt megcsókolni. Akárhogy is lesz, de én holnap elfutok hozzáatok. Kérek vezess mamáddhoz, hogy kikérjem tőle a látogatási engedélyt.

— Most nem, egy kicsit később — sutogta Bébi bárónő.

— Hollókőy Sándor gróf úgy látom felénk tart, ebből reményilem tánc lesz.

Csakugyan a fekete képű fiatal gróf előttük állott meg, de a „szabad kérem grófnő” Iza comtesse-nek szólott.

A véletlen úgy rendezte, hogy közvetlen közelébe kerültek Zoltay Lászlónak. Akkorra már a f. isszert húzta Berkes Ilona grófnő szendélylyel járt a táncot. Piros ajkait lihegve nyitotta szét s tele keble hülámosan emelkedett. Táncosára rá rávetett csillogó szemét, s az mosolygva, halkan szólott egy-egy szavat.

— Ilona nagyon szépen táncol — jegyezte meg önkénytelenül Iza.

— Igen, felelt rá Hollókőy. Ilona grófnő minden tekintetben a mi kirakati szépségünk.

— Miért kirakati?

— Hát mert nagyon szép.

— Első farsangja ez neki?

— Nem tudom megmondani hányadik,

mert én már az első bálomon ünnepeit, ismert szépségnek találtam.

— Akkor csodálkozom, hogy még most is köztünk. leányok között mulat.

— Tudja grófnő, én azt hiszem, hogy kirakatból nem szeretnek vásárolni. — A lányka nevetett.

— No ez amilyen szellemes, épen olyan rossz nyelvű megjegyzés is volt. Azt hittem pedig, hogy a sok komoly könyvből ilyen gonoszságokat nem lehet megtanulni. Igaz! mütassa csak, hogy nézem kellő ábitattal megamaga híres gyűrűjét. Bizonyára ha a tudomány arányában adja a felség ezeket a doktori gyűrűket, akkor maga valószínű bölcse lehet.

(Folytatása következik.)

## IDEGENEK ARADON.

— Február 26. —

**Központi szálloda** Lendvai Sándor titkár Temesvár. — Goldberger Fülöp utazó Szeged. — Golditz Guido kereskedő Bécs. Weisz Herman utazó Bécs. — Meskó Antal maganzó Szeged. — Miksa Béla kasznár Kunágota. — Molnár Jenő hivatalnok Budapest. — Lederer Ignác utazó Budapest. — Pritvazag Henrik h. főhadnagy Kassa. — Balázs Ignác hazbecslő Budapest. — Nirschstein Izider kereskedő Brád. — Frölich Hugó utazó Bécs.

**Vas szálloda** Schlesinger Miksa utazó Bécs. — Schönfeld Mór utazó Bécs. — Kohn B. utazó Bécs. — Lauder József utazó Budapest. — Markstein Jakab utazó Budapest. — Fülöp József birtokos Elek. — Roth Jenő utazó Budapest. — Friedmann Sándor utazó Budapest. — Friedmann Armin utazó Budapest. — Goldfrich Hugó utazó Budapest.

**Nádor szálloda.** Zudrean Avram tanító Kékes. — Szvidvány István kereskedő és neje Palota. — Povolni Milán albiró Világos. — Kure György községi jegyző Szapáryiget. — Argyelan György községi jegyző Szintve. — Fridrich István gazdatiszt Székesut. — Lele István körjegyző Moroda. — Józsa János bíró Moroda. — Joneszku György körjegyző Csucs. — Török Arpad joghallgató Világos. — Szamosy Ede pénzügyőri biztos Buttyin. — Kariko Dániel gépész Szabadka. — Tomucz János földbirtokos Sajteny. — Pakurar Péter földbirtokos Sajteny. — Siklován Arkadie földbirtokos Sajteny. — Siklován György albiró Sajteny. — Szuciu Atanasz lelkész Lalasino.

## Nemzeti Színház.

Bérlet 143. sz.

Páratlan.

Kedden, 1906. évi február hó 27 en.

## Baccarat.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Henri Bernstein. Fordította: Göth Sándor.

## S Z E M É L Y E K:

Lebourg báró Keszler Ede.	Bragelita	Várnai Jenő.
De Chacerozy Beregi S.	Heléne	Kápolnai J.
Amélie	Delli Lajos.	Lebourg-né
Brial herceg Szathmári A.	Doullence	Bácsné.
De Brechebel Mariházi M.	De Thisieuxné	Veszpréminé.
		Rákossy Gizli.

Kezdete este 7 és fél órakor.

## NYILTTÉR.\*



Főraktár Aradon: Fejér Gyulánál. 2801

**Angol női**  
costüm kelmék

csak a kizárólagos  
posztógyári raktárban  
kaphatók.

**Leichner és Fleischer**  
Arad, Szabadság-tér 17. 672  
Telefon szám 475.

Friss érkezésű kerti

# pázsit-fümagok

892

és

## vetemény-magvak

legolesőbb áron kaphatók

# Dürr Gusztáv

csemege, fűszer, pezsgő és ásványvíz kereskedésben Aradon.

(A városházzal szemben)

Telefon 118. sz.



## Jóforgalmu korcsma

vendéglő

# italméréssel kiadó.

Bővebbet **Dürr Gusztáv** fűszerkereskedése a városházzal szemben. 692



## Dr. Hubert gyógyintézete

Sebészi és női betegeknek

**Apátfalván.**

Kényelmes,

modern berendezés.

Mérsékelt árak.

Csanádmegyei telephon szám 3.

## Könyvkötészetünkben

# egy ügyes fiu

# tanulónak

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Saját készítésű

# nap és esőernyők,

diszernyők, kerti ernyők, mérnök-ernyők és szőrmeáruk óriási választékban.

Ernyő javítások és áthuzatok

2 óra alatt elkészülnek.

Bérvállalok továbbá diszernyők újalakítását is.

# Nassan R.

Arad, Szabadság tér 19. Rosenblüh H. és Társa cég mellett

2758—1906. kb.

## Hirdetmény.

A mező és kertgazdaságban nagyobb károkat okozó rovarok elleni védekezés céljából felajtvom a lakosságot, hogy a gyümölcsfákról a hernyófészkeket, lepketojásokat és vértetűfoltokat, még most a tél folyamán, mielőtt a fák rugyogni kezdenének, szigorúan irtásuk ki, mert a kik a kártékony állatok irtását elmulasztják, azokat az 1894. évi XII. t.-cz. 50. § a alapján teljes szigorral fogom büntetni és ezenfelül az irtást a tulajdonos terhére és költségére hatóságom által fogom végrehajtatni.

Hogy az egyes kártékony rovarok irtása miképpen teljesítendő, erre nézve a kerületi biztosoktól és hivatalom állategészségügyi osztályánál nyerhetnek érdeklődők felvilágosítást.

Arad, 1906. évi február hó 19.

Sarlot,  
főkapitány.



3293—1906. sz.

## Hirdetmény.

Az 1906. évi január hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztos által beterjesztett összeírású jegyzék 6 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-cz. 17. § a és az erre vonatkozó utasítás 17. § a értelmében 1905. évi február hó 22-dik napjától számítandó 8 napra közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint dr. Marschall Lajos, ifj. Fitus Józsefné, Lella József, magyar államvasutak altisztja köre, Danovai Fülöp és Hetzer Józsefné, akik italmérésre engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve az érdekelteken kívül a kereskedelmi testület és ipar-testület is nyújthatnak be a város fogyasztási adófelügyelőségénél észrevételeket.

Arad, 1906. évi február hó 17.

A városi tanács.



985—1906. szám.

A pécskai járás főszolgabirájától.

## Pályázati hirdetmény.

A Szemlak, Kis-Pereg és N.-Pereg községekből álló Szemlak székhellyel rendszeresített állatorvosi körben az állatorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

Az állatorvos javadalmazása 1200 korona évi fizetés, 80 fillér esetenkénti látogatási díj, kisebb műtétért 1 korona, nagyobb műtétért 2 korona, látóleletekért 4 korona, ezen kívül mint szemlakai vágatási biztost megillető szemledíjak.

A választás megejtésére határidőül f. évi márczius hó 9. napján d. e. 9 óráját Szemlakra a község házához tűzöm ki.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy állatorvosi oklevelükkel és eddigi működésüket igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám a választást megelőző napig nyújtsák be.

Pécska, 1906. évi február hó 22-én.

Senk,  
főszolgabíró.

682

174—1906. sz. 1905. V. 1761/2.

## Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-czikk 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1905. Sp. IV. 124/2. számú végzése által Sankovics Miklós végrehajtató javára, Szenszky Miklós ellen 25 kor. 65 fill. tőke és járulékal erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 668 koronára becsült buktorok és egyéb ingókból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Boczkó-utca 8. sz. a. leendő eszközlésre 1906. évi február hó 27. napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-czikk 108. § ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1906. évi február hó 12. napján.

Najmányi Béla,  
kir. bír. végrehajtó.

696

# Czukorrépa

takarmányozásra, nagyobb mennyiségben míg a készlet tart, akár waggononkint Kurtics állomáson, akár kisebb mennyiségben a helyszínén Iratoson hidmérlegelve,

## eladó.

Bővebbet 154

## Hámory gazdaság

Arad,

Telephon 229.

208—1906. végreh. szám.

## Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1904. évi 9031. számú végzése következtében Dr. Parecz Béla aradi ügyvéd által képviselt Aradi polgári takarékpénztár javára, Filimon Juon ellen 858 korona 90 fillér s jár. erejéig 1904. évi január hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2690 koronára becsült következő ingóságok u. m.: faalkotású elmozdítható felülépítvények, 1 benzín 1388. számú gép, kőpad és malomház és más ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. járásbíróóság 1906. évi V. 69/1. számú végzése folytán 858 kor. 90 fill. tőkekövetelés, ennek 1904. évi május hó 15. napjától járó 6% kamattal, 1/4% váltódíj és eddig összesen 154 kor. 25 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Filimon Juon dombrovczai lakásán és malom helyén leendő eszközlésre 1906. évi február hó 28. napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatják s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ugy ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radnán, 1906. évi február hó 18. napján.

Salkál János,  
kir. bír. végrehajtó.

690

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

# Aradvármegye nagy fal Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára  
10 korona volt, leszállított áron

## 4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léccel ellátva 8 koronáért

kapható

### kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

## Schveffer és Vörös

virágkereskedésük

Aradon, Minorita-palota.

Elfogad a legjutányosabb árakban

koszoru, csokor

és egyéb

virág-diszítések.

Parkirozásokra tervvel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. 645

## Keresek

egy jobb családból

fiut = vegyes-kereskedésembe

## tanulónak,

legalább 3 osztálya

legyen. 634

## Weisz Ignác

Almás-Alcill.

ajtisza

## szőlőoltványokat,

gyökeres fás oltványokat, a legjobb bor és csemege-fajokból ajánl megvételre

## Hámory-gazdaság.

Bővebb felvilágosítás nyerhető:

Arad, Deák Ferenc-utca 3 sz. Telefon 229.

Telefon szám 528.

Telefon szám 528.

## FRÄNKL S. JÓZSEF

tűzifa-, szén-, cement és sűrű üzlete

NAGYVÁRADI-UT 12.

Ajánlok mindentféle

## tűzifát

őlenkint, wagononkint és aprózva, szalon fűtőkészletet, kokszot, pécsi mosott szenet és bükfászenet. Aprózott fát és szenet házhoz szállítok.

Gurahonei cement wagon és mázsaszámra s nagy sűrűraktár műmárványból.

Együttel jelentem, hogy detailüzletemet nagy telekkel s kényelmes lakással együtt f. é. május hó 1-ére átadnám. Ezen irányban bármikor készséggel tárgyalok

643

FRÄNKL S. JOZSEF.

## Tégla, Cserép

legkedvezőbben kapható

## Pollak Sándor

körkemenze téglagyárában

Mikalakán, a Radnai-ut végén.

Városi telefon 206—255.

Gyári " 515.

Rendelések felvételnek Karolina-u. 7. sz. irodámban, vagy Rákóczy-u. 28. sz. lakásomon. A téglát vám és fuvarmentesen saját igáimmal házhoz szállítom. — A gyárba saját uj műutam vezet. 84

Kérem a czéget nem össze-  
téveszteni!

## Uraságoktól

használt nyári és téli férfi-ruhákat, utazó bundákat, háló-, ebédlő- és más butorokat a legmagasabb áron veszek és eladok rendkívül alcsó árak mellett Kivánatra házhoz is megyek. Frack öltönyök kölcsönűj mellett kaphatók.

## ROTH A.

Aradon, Asztalos Sándor utca 5. sz., az „Arany ABC” mellett. 224

Kérem a czéget nem össze-  
téveszteni!



**Jegygyűrűk!**

és mindennemű ékszerek 14 karatos aranyból és finom ezüsből, ugyszintén arany, ezüst, orosz tulazüst és mindennemű fém és inga, fa, ébresztő órák rendkívül nagy választékban, olcsó árak mellett kaphatók

**IGAZ SÁNDOR**

mű-órák és ékszerésznél

Arad, Szabadság-tér.

Simonyi-utca sarkán,  
régli színház épület. 232**30 százalék megtakarítás a fűtésnél!**

A legjobb találmánya

**„Ilona“-brikett**

mely kötőanyag nélkül készül, az összes fűtőanyagok közül a legtekintélyesebb, szagtalan, tartós parázsszal ég, nincs salakja, nem kormol, nem füstöl és nem piszkít, és a legolcsóbb fűtőanyag. A kőszénél nem drágább és kétszeres fűtőképességgel bír. — Egyetlen kísérlet meg fog mindenkit győzni a fűtőanyag páratlan előnyeiről. — Megrendelhető:

**Altman Ede**

főelárusítónál

267

Wesselényi és Kis Ernő-utczák sarkán,

☛ Telefon szám 46. ☛

3815—1906.

**Hirdetmény.**

A m. kir. földmívelésügyi minster rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a gyümölcsfa tenyésztés iránt érdeklődő lelkészek és magánosok részére Budapest és Kolozsváron 6 napos, tanítók részére pedig Keszthelyen, Tordán és Kiszszébenben 10 napos gyümölcsészeti tanfolyam fog megtartatni.

A részletes pályázati feltételek a kapitányi és a gájkülvárosi kapitányi hivatalnál betekinthetők.

Arad, 1906. évi február hó 24.

A városi tanács.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetőség Aradon.

3566—1906. szám.

**Pályázati hirdetmény.**

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének központjában szükséges könyvkötői munkálatokra ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

Ezen munkálatok 1906. évi május hó 1-től számított 3 évre, vagyis 1909. évi április hó 30-ig adatkak ki.

Az ajánlati árkimutatás nyomtatványa az elulirott üzletvezetőség I. osztályában a segédhivatal vezetőjénél a rendes hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 8 órától d. u. 2 óráig díjmentesen beszerezhető, vagy kívánatra postán is megküldetik.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat az aradi üzletvezetőség központjának könyvkötői munkálataira a 3566—1906. számhoz” felirattal ellátott, borítékba zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparendély stb.) együtt 1906. évi március hó 24 én déli 12 óráig az aulirt üzletvezetőség általános (I.) osztálya főnöknél nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 100 korona, azaz egyszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1906. évi március hó 23 án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpénztári letétkönyvek bánatpénzképen nem fogadhatók el. Értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régiebb árfolyam szerint jegyzett értékben, de soha sem névértéken felül fogóak számíthatni. A készpénzben letélt összeg után kamat nem fizetetik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letételről nyert pénztári letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott pénzeszetre való tekintet nélkül, szabadon történik.

Az ajánlattevő csak aradi lakos lehet, vagy a mennyiben máshol folytatna könyvkötői ipart, ajánlatának elfogadása esetén köteles volna Aradra átköltözni és itt iparengedélyt szerezni.

Aradon, 1906. évi február hó 24.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

(Utannyomás nem díjazatik.)

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség és b. vevőim tudomására hozni, hogy az eddigi Hunyadi utczai

**hentesüzletem**

Forray-utca 1. szám

(Auerbach féle házba) helyeztem át és a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg átalakítottam.

A n. é. közönség b. pártfogásáért esedezik

Tisztelettel

**Stojakovits Milán,**  
hentes. 548

Mielőtt

**kávét vásárolna,**

kérem tegyen egy próbavásárlást a híressé vált

**Palermo pörkölt kávéból,**

amely úgy tejes, mint fekete kávénak valami fenomenális finom, ize, aromája páratlan, az idegekre nem ártalmas, szapora és igen kiadó. Hetenként kétszer friss pörkölés; eredeti ¼ és ½ kilós csomagolásban csakis egyedül

**Dürr Gusztáv**

Füszkereskedésben kapható

a városházzal szemben.

Értéktelen utánzatoktól óvakodni; minden csomag cégem nevével és ólompecsétemmel van ellátva. 195

**Esztergályos-műhely**

áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

**esztergályos-műhelyemet**

magnagyobbítva

Karolina-utca 3. sz. a. helyeztem.

Elvállalok minden az esztergályos szakmába vágó új és javítási munkákat jutányos árak, pontos és gyors kivitelben.

Herdő-csapokat minden nagyságban raktáron tartok.

Szives támogatást kérve, vagyok kiváló tisztelettel:

**Rossu Miklós,**

esztergályos

Aradon, Karolina-utca 3.



Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű

**Földes-féle****Margit-Cremet,**

mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan zsír szepítők, májfoltok, bőrratkák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

3881

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

**Fagyástól eredő bütykök**

eltávolítására,

fagyási viszketegység biztos megszüntetésére

kiválóan jó hatása a

**„Hajós“-féle fagybalzsam.**

Ára 1 üvegnek 70 fillér.

Felsőges, páratlan a maga nemében kitűnő zamatu

**Szultán-rum-mal**

a legelvezetesebb thea ital készíthető.

Ára ¼ literes üvegnek 1 kor. 60 fillér, 1 liter 3 kor.

A legtartósabb és használatban a legkellemesebb valódi orosz gummi-szivacsna

dekája 70 fillér.

Bordí szerek kaphatók:

**Hajós Árpád**

gyógyszertárban

2361

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

## PRO HIRDETÉSEK.

### Akinek

ismeretségi híján

házastársra,  
sevelőre,  
üzlethez vezetőre,  
könyvelőre,  
segédre,  
ispánra,  
gazdatisztra,  
kulcsárra,  
vinczellőre,  
kertészre.

kulcsárnőre,  
gazdasszonyra,  
szakácsnőre,  
szobaleányra,  
házi- vagy  
irodasszolgára,  
pénzbeszedőre,  
hámosterre,  
stb.-re  
van szüksége

### Aki

eladni kíván

borot,  
szongorát,  
bor,  
gyümölcsöt,  
szabonát,

üzletet,  
műhelyt,  
lakást stb.;  
vagy

### Aki

bérbérendni kíván

birokot,  
házat  
vadászterü-  
letet,

halászatot,  
telket,  
kocsit,  
lovat,

### Aki

szécséket vétel vagy bérbérendés cél-  
jából keresi;

### Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-  
sabbban értesítse, ha az

## „ARADI KOZLONY”

Kis hirdetés

rovatait használja.

### Üzleti könyvek

és irodai cikkek elsőrendű minő-  
ségben igen olcsó árakon kapha-  
tók Kerpel Izsó könyv- és papírke-  
reskedésében, Aradon. 264

### Eladó házak.

3 jó fekvésű belvárosi és egy Vá-  
lasztó-utcái ház jutányos áron na-  
gyon kedvező fizetési feltételekkel  
eladó. Értekezhetni: Szűcs F. Vil-  
mosnál, Boros Béni-tér 22. 491

### Kiadó lakások.

Pécska-ut 1/b. számú házban két  
egyenlő 8 utcai szobás, fürdőszoba  
és mellékhelyiségekből álló lakás  
azonnal vagy májusra. Felvilágo-  
sítást ad Szűcs F. Vilmos, Bo-  
ros Béni-tér 22. 492

### Kiadó lakás.

Gyár-utca 21. szám alatt 4 szoba,  
konyha és mellékhelyiségekkel bíró  
ház, parkirozott udvar, egy hold  
területű szőlőskerttel, május hó  
1-től kiadó. Bővebbet Czukor László-  
nál, Boros Béni tér 11. szám. Te-  
lefon 485. 689

### Hehs Victor

törvényszéki legbejegyzett és az  
egész országban bevezetett **hitel-  
tudósító** irodája Aradon, Tö-  
köly-tér 6. sz., Frik-ház. Alapít-  
tatott 1898. 689

### Ügyvédi naplók

és főkönyvek rendkívül finom erős  
papírból egész vászon kötésben bőr  
sarokkal 500 oldal tartalommal  
24 kor. Kaphatók Ingusz I. és Fia.  
Könyv és papírkereskedés. 286

### Egy fiatal nő

angol, francia és német nyelvtan  
órákat ad, jutányos áron. Czim a  
kiadóban. 693

### Nagymennyiségű maculatura

eladó a kiadóhivatalban.

### Társat keresek

3000 korona tőkével egy négy  
éve fennálló üzlethez. Veszteség  
kizárva. Havi 100 korona osztalék  
biztosított. Szakképzettség és sze-  
mélyes működés: nem okvetlen  
szükséges. — Czim a kiadóhiva-  
talban. 694

## Hölgyek figyelmébe!

Ajánlja magát gyakorlott,  
**Budapesti**

arcz, kéz, (manikűr)  
hajapoló s hajfestő.

Házhoz is megyen. 301

Szíves pártfogást kér

**Varga Jusztine**

Árpád-tér 3. szám,

— I. em. (jobbra) ajtó 6. —

### Felső kereskedelmi iskolát

jó sikerrel végzett ker. gyakorlott  
levelező jó referenciákkal, 1500  
kor. kezdő fizetéssel alkalmazást  
nyer. — Bővebbet a kiadóhivatal-  
ban. 610



Nekem már

nem kell reklam.

Mert mindenki tudja, hogy

**SZILÁGYI MÁRTON**

művész

a m. kir. államvasutak szállítójánál s szin-  
ház oldala mellett

minden órajavítás csak 90 kr.

Óraüveg 10 kr. mutató 5 kr.

Egy ébresztő-óra frt 1.40.

Raktáron mindennemű zseb- és falórák  
bámulatos olcsó árak mellett, a szin-  
ház oldalánál.

Ingá, vagy bármilyen nemű fali óráért  
házhöz küldök és pontosan megcsinálva  
haza szállítom. Csak egy levelezőlapot  
tessék írni. 272

64—1906 végr. sz.

### Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az  
1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értel-  
mében ezennel közhírré teszi, hogy  
az aradi kir. törvényszéknek 1908.  
évi Sp. 759/1. számú végzése kö-  
vetkeztében Dr. Nemes Zsigmond  
ügyvéd által képviselt Nagy Farkas

# Mindenkinek

— aki lapunk előfizetője — ingyen és  
bérmentve megküldjük, míg a készlet  
tart, ha azt levelező-lapon kéri, diszes  
54×76 cm. nagyságu

**fali**

# lapnaptárunkat,

amely hivataloknak és irodáknak nél-  
külözhetetlen.

## Aradi Közlöny kiadóhivatala.

aradi cég javára, Moldován Simon  
nagybalmágyi lakos ellen 907 kor.  
37 fillér s járuléka erejéig 1908.  
évi szeptember hó 1 én fogatato-  
sított biztosítási végrehajtás utján  
le- és felülfoglalt és 765 koronára  
becsült következő ingóságok, u.  
m.: szoba butorok, billiárd asztal,  
varrógép, stb. nyilvános árverésen  
eladatnak.

Mely árverésnek a nagybalmágyi  
kir. járásbírósa 1906. évi V. 50/1.  
számú végzése folytán 997 kor.  
27 fillér tőkötvetelés, ennek 1908.  
évi július hó 6. napjától járó 5%  
kamatal, 1/2% váltódíj és eddig  
összesen 253 koronában bíróság  
már megállapított költségek erejéig  
Nagybalmágyon, alperes lakasan  
leendő eszközzésére 1906. évi már-  
cius hó 6 ik napjának délelőtti 10  
óraja határidőül kitűztetik és ahhoz  
a venni szándékozók ezennel oly  
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy  
az érintett ingóságok az 1881. évi  
LX. törvény cz. 107. és 108. §-ai  
értelmében készpénzfizetés mellett,  
a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén  
becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő  
ingóságokat mások is le- és felülfog-  
laltatták és azokra kielégítési  
jogot nyertek volna, ezen árve-  
rés az 1881. évi LX. t. cz. 120.  
§-a értelmében ezek javára is elren-  
deltetik.

Kelt Nagybalmágy, 1906. évi  
február hó 22. napján.

Riedl Akos.

kir. bír. végrehajtó.

695

M. kir. szabadalmazott

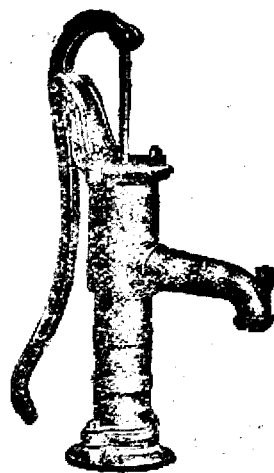
## Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű  
gummi csövek legolcsóbb gyári  
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó  
cseppig kifolyik, a szőlő magvak  
héjak és egyéb tisztatlanságok  
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-  
vattyu nem romlik és a bort nem  
ronthatja, a gépezet jó működé-  
séért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

## Tüzi fecskendők

Golyo szelepekkel. Közsé-  
geknek legalkalmasabb,  
mert homokos és sáros víz hasz-  
nálatánál sem tagadják meg a  
szolgálat t. — a gép jó működé-  
séért 8 évi jótállás (ingyen javítás),  
hozzá való országos egységes csa-  
varok és a legjobb minőségű be-  
től gummirozott kender-csővek a  
legolcsóbb árban.



## Kutak

a hozzávaló  
csövekkel

olcsóbbak és  
jobbak, mint  
bármely bel-  
vagy külföldi  
gyárban.

## Hönig Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő  
és szivattyu készítő. 274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Egy borprés eladó.